Parlamentaarsed uudised

PIRET VILJAMAA
Eesti Rahvusraamatukogu sotsiaalia ja humanitaaria infokeskuse infospetsialist

Välisriikide parlamentide uudiseid 2026. aasta aprilli keskpaigast oktoobri alguseni. Uudistest valiku tegemisel on kasutatud BNS-i, teiste uudisteagentuuride ja meediaväljaannete ning parlamentide koduleheküljegedel leiduvaid materjale.

ALBAANIA. Riigi pealinnas on mitu kuud kestnud pidevad protestid USA presidendi Donald Trumpi perekonnaga seotud kuurordi vastu. Protestid u 4,6 miljardit dollarit maksva luksushotelli ehitamise vastu algasid mai lõpus. Hotell on seotud Trumpi tütre Ivanka ja tema abikaasa Jared Kushneriga ning see plaanitakse rajada riigi edelarannikul asuvale looduskaitsealale. Nn flamingorevolutsioon on kasvanud üldisemaks korruptsiooni- ja valitsusvastaseks meeleavalduseks. Protestijad on korduvalt kogunenud parlamendi ette, et takistada seadusandjatel hoonesse siseneda, on esinenud kokkupõrkeid meeleavaldajate ja politseinike vahel. Albaania on varem vastu võtnud vastuolulisi seadusi strateegiliste investeeringute ja kaitsealade kohta, mis võimaldavad selliseid projekte teostada. Samal ajal soovib riik Euroopa Liidu liikmesust ning tihedamaid sidemeid Ameerika Ühendriikidega. Näiteks ratifitseeris parlament juulis USA-ga sõlmitud laenulepingu, millega Albaania saab USA-lt 302 miljoni dollari suuruse laenu, et riigi kaitsevõimet tugevdada. Leping sai 74 poolt- ja mitte ühtki vastuhäält; opositsioon hääletusel ei osalenud, sest nende sõnul ei antud parlamendiliikmetele piisavalt aega ja infot, et lepinguga tutvuda.

AFP-BNS, 05.07.2026, „Albaanias jätkuvad massiprotestid Trumpi perega seotud projekti vastu"; 09.09.2026, „Albaanias avaldati taas meelt Trumpi perega seotud projekti vastu";

Argumentum, 27.07.2026, „Albanian parliament approves $302 Million U.S. military financing loan, opposition boycotts session". – https://tinyurl.com/yu8nz8db.

AP, 08.09.2026, „Albanian protests against Kushner-linked coastal development turn violent after 100th day". – https://tinyurl.com/4nz8wyt9.

ALŽEERIA. Juulis toimusid parlamendi 407-kohalise alamkoja valimised, mida iseloomustas valijate apaatia ja kandidaatidest u kolmandiku diskvalifitseerimine. Alamkotta pääses 22 parteid/valimisliitu, enamuse (221 mandaati) kindlustasid kolm suurt valitsusmeelset poliitilist jõudu, neist suurim – Rahvuslik Vabastusrinne (FLN) – sai 91 mandaati. Esimest korda riigi ajaloos valiti spiikriks naine – allergoloog Khalida Boufedeche (FLN). Parlamenti pääses samas vähem naisi kui eelmistel kordadel (25, eelmisse koosseisu valiti 33 ning 2017. aastal 119 naist). 2011. aastal kehtestati sookvoot, kolmandik alamkoja kohtadest reserveeriti naistele, mis tõi kaasa naiste esindatuse märkimisväärse kasvu, kuid pälvis palju kriitikat ning 2021. aastal kaotati senisel kujul (uuendatud kvoot kohustas arvestama soolise tasakaaluga vaid kandidaatide nimekirjade esitamisel). Selleks et poliitikas osaleks rohkem nooremaid inimesi, peavad pooled kandidaadid olema kuni 40-aastased, kuid nähtavasti meede ei mõju, sest valimistest osavõtt langes kõigi aegade madalaimale tasemele (vaid 21,2%). Madal osalusprotsent on ilmselt tingitud poliitilises süsteemis pettumisest, mida süvendab alamkoja volituste piiratus (parlament on suuresti allutatud täidesaatvale võimule). Eelmise parlamendiperioodi jooksul ei esitanud alamkoda ühtegi seaduseelnõu ning välispoliitilised küsimused puudusid valimiskampaaniast peaaegu täielikult, sest polegi parlamendi pädevuses. Valimisdebatid keskendusid peamiselt elanikkonna ostujõule ja avalike teenustega seonduvale.

Inter-Parliamentary Union, 10.03.2022, „When quotas go wrong - and what to do about it"; „Algeria". – https://tinyurl.com/567w6vp2; https://tinyurl.com/yshsdet4.

France24, 02.07.2026, „Algerians hold parliamentary elections overshadowed by candidate bans"; 29.07.2026, „Khalida Boufedeche elected as Algeria's first woman parliamentary speaker". – https://tinyurl.com/ycxk477m; https://tinyurl.com/4ncr5dz4.

ISPI, 02.07.2026, „Locked politics, predictable outcomes: Algeria's legislative elections". – https://tinyurl.com/3frwdstr;

Model Diplomat, 08.07.2026, „Algeria's 21% election: A compliant assembly". – https://tinyurl.com/3amwj96d.

AMEERIKA ÜHENDRIIGID. Alates Iraani-vastase sõja puhkemisest selle aasta veebruaris on demokraadid teinud mitu katset kärpida president Donald Trumpi sõjapidamise volitusi. Näiteks aprillis jäi Esindajatekojas veidi puudu (vastu 214, poolt 213 liiget), et heaks kiita eelnõu, mille kohaselt oleks Trump pidanud lõpetama USA sõjalised operatsioonid Iraani vastu, v.a, kui Kongress on need selgesõnaliselt heaks kiitnud. Juunis õnnestus Kongressi mõlemas kojas vastu võtta otsus, millega nõuti vägede väljaviimist Iraani sõjast. Esindajatekojas toetasid demokraate ka neli vabariiklast, otsuse poolt hääletas 215 ja vastu 208 liiget. Mõni nädal hiljem toetas Senatis sama otsust 50, vastu oli 48 senaatorit (otsus sai samuti nelja vabariiklase toetuse). Tegu oli sümboolse aktiga, millel pole seaduse jõudu, kuid see peegeldab siiski ameeriklaste meeleolusid: juulis läbiviidud üleriigilise küsitluse tulemusel leidis 64% ameeriklastest, et sõda Iraaniga ei ole olnud pidamist väärt. Menetluses on veel ohtralt sarnaseid otsuse- ning paar seaduseelnõu.

AFP-BNS, 16.04.2026, „USA Kongress lükkas tagasi katse piirata Trumpi sõjalisi volitusi"; 04.06.2026, „USA Esindajatekoda võttis vastu sümboolse otsuse Iraani sõja osas"; 04.06.2026, „Trump sarjas Esindajatekoja hääletust Iraani sõja lõpetamise kohta";

BBC News, 24.06.2026, „Congress passes war powers measure for first time, breaking with Trump over Iran". – https://tinyurl.com/53zadd9n.

CBS News, 23.07.2026, „Senate fails to advance latest attempt to limit Trump's Iran war powers". – https://tinyurl.com/ymrf6pff.

AP, 30.07.2026, „Most say the war with Iran is not worth fighting". – https://tinyurl.com/2p9rnahp.

Congress.gov, „H.Con.Res.86 - Directing the President, pursuant to section 5(c) of the War Powers Resolution, to remove United States Armed Forces from hostilities with Iran". – https://tinyurl.com/2hjwha4n.

Aprilli lõpul toetas Esindajatekoda Sisejulgeolekuministeeriumi rahastamise eelnõu, mis lõpetas föderaalvalitsuse rekordilised 76 päeva kestnud osalise tööseisaku. Senatis oli see juba heaks

kiidetud. Seadusest jäi välja immigratsiooni piiramise meetmetele kavandatud eelarveosa. Mais kiitis Senat ühehäälselt heaks vabariiklase John Kennedy esitatud otsuse-eelnõu, mis näeb ette, et senaatorite palga maksmine katkestatakse alati, kui vähemalt ühe föderaalasutuse või ministeeriumi rahastamine katkeb. Seadusandjad saaksid kinnipeetud palga kätte alles pärast tööseisaku lõppu. Meede peegeldab kasvavat poliitilist tundlikkust tööseisakute suhtes, kuna paljud föderaalasutused on viimase kaheksa kuu jooksul olnud vähemalt osaliselt suletud ning see on häirinud teenuseid, viivitanud toetuste maksmist ning süvendanud pettumust riigi suhtes.

AFP-BNS, 30.04.2026, „USA Kongress lõpetas rekordilise valitsuse tööseisaku";

Congress.gov, „H.R.7147 – Homeland Security and Further Additional Continuing Appropriations Act, 2026"; „S.Res.526 - A resolution withholding the pay of Senators if a Government shutdown occurs". – https://tinyurl.com/55suwtrb; https://tinyurl.com/h3fpads5.

Le Monde, 14.05.2026, „US senators unanimously agree to suspend their own pay during government shutdowns". – https://tinyurl.com/mr3vzkzr.

Juunis võttis Kongress vastu seaduse, millega eraldatakse 70 miljardit dollarit president Donald Trumpi immigratsioonipoliitika rahastamiseks tema ametiaja lõpuni. Sellega lõppesid kuudepikkused parteidevahelised vaidlused väljasaatmiste ja piirivalve tuleviku üle: nimelt pidurdasid demokraadid varem Sisejulgeolekuministeeriumi rahastamise eelnõu vastuvõtmist, sest keeldusid toetamast Immigratsiooni- ja Tolliameti (ICE) ning piirivalve täiendavat rahastamist, kui sinna ei lisata tegevuspiiranguid (nt sooviti keelata ametnikel kanda maske ja kohtu loata eravaldustesse siseneda). Selle ajendiks oli jaanuaris Minneapolises toimunud laiaulatuslik immigratsioonireid, mille käigus lasid föderaalagendid maha kaks tsiviilisikut. Vabariiklased lükkasid need nõudmised tagasi. Umbes 38 miljardit dollarit suunati ICE-ile, 26 miljardit dollarit piirivalvele ning veel viis miljardit dollarit ettenägematuteks kuludeks. Protseduuriliste ja poliitiliste vastuväidete tõttu eemaldati eelnõust ettepanek eraldada miljard dollarit julgeolekumeetmeteks seoses Trumpi kavandatava Valge Maja ballisaaliga. Mõlema partei vastuseisu pälvis Justiitsministeeriumi ettepanek luua ligi 1,8 miljardi dollari suurune fond, et maksta hüvitist inimestele, kes väidavad, et neid on poliitiliselt taga kiusatud.

BBC News, 05.06.2026, „US Senate approves $70bn for Trump immigration agencies". – https://tinyurl.com/mtpxaz29.

AFP-BNS, 10.06.2026, „Kongress kiitis heaks Trumpi immigratsioonipoliitika rahastamise";

Congress.gov, „S.2 – Secure America Act". – https://tinyurl.com/3f82c8v7.

Juunis võttis Kongress vastu seaduse, mille eesmärk on soodustada elamute rajamist, leevendada ehitusnõudeid ning laiendada seega koduomanikuks saamise võimalusi. See on Kongressi üks väheseid parteiüleseid saavutusi. Otsus sündis ajal, mil seadusandjad on elukalliduse tõusu tõttu üha suurema surve all, sest kõrged üürihinnad, kasvanud kodulaenukulud ning eluasemepuudus on suur murekoht. Seadusega ühtlustatakse regulatiivset protsessi, pakutakse tuge rohkem elamuid ehitada soovivatele kohalikele omavalitsustele ning laiendatakse tehase- ja moodulmajade kasutamist. Samuti piiratakse juba vähemalt 350 kinnisvaraobjekti omavatel suurinvestoritel ühepereelamute ostmist. Seadusandjad on seda sätet esile tõstnud kui esmakordset katset piirata Wall Streeti rolli eluasemeturul. Teised sätted aitavad kogukondadel alakasutatud hooneid eluruumideks muuta ning pakkuda toetusi ja laene vananevate kodude renoveerimiseks.

AFP-BNS, 24.06.2026, „USA Kongress võttis vastu ajaloolise eluasemete taskukohasuse eelnõu";

Congress.gov, „H.R.6644 – 21st Century ROAD to Housing Act". – https://tinyurl.com/54u9tt5c.

Septembris kiitis Kongressi Esindajatekoda heaks seaduseelnõu, mis annab president

Donald Trumpile volituse kehtestada kuni 100%-lised tollimaksud riikidele, kes ostavad Venemaa naftat või gaasi (eelkõige peeti silmas Hiinat ja Indiat) ning kuni 500%-lised tollid Venemaalt pärit kaupadele. Eelnõuga keelatakse USA-s toodetud energia või energiatoote eksport, reeksport või riigisisene üleandmine Venemaale jms. Pikendatakse 1996. aasta Iraani sanktsioonide seadust 2031. aastani. Lisaks laiendatakse õigust saada föderaalseid maksusoodustusi teatud õpetajakuludelt väikelaste kasvatajatele, kes pakuvad haridus- või alla 6-aastastele lapsehooldusteenuseid. Senat kiitis meetmed heaks juba augustis. Eelnõu menetlus kestis poolteist aastat ja võeti alamkojas vastu 262 poolt- ja 159 vastuhäälega (poolt oli 203 vabariiklast, 58 demokraati ja üks sõltumatu esindaja, vastu seitse vabariiklast ja 152 demokraati). Mõned vastuhääletanud kardavad, et see annab Trumpile liiga suure võimu tollimaksude üle ning sisaldab liiga palju erandeid.

Congress.gov, „H.R.5334 – Lindsey O. Graham Sanctioning Russia and Iran Act of 2026". – https://tinyurl.com/3dcxs9rr.

ERR Uudised, 17.09.2026, „USA Kongress kiitis heaks Venemaa sanktsioonide seaduse"; 19.09.2026, „Trump allkirjastas Venemaa-vastaste sanktsioonide seaduse". – https://tinyurl.com/34eb3cms ; https://tinyurl.com/2zj2s4um.

ARMEENIA. Juunis toimunud parlamendivalimised võitis peaminister Nikol Pašinjani valitsev Kodanikuleping, mis sai 64 mandaati (enne 71). Pašinjani võit parlamendivalimistel kindlustab riigi läänesuunalist kurssi. Teiseks tuli Vene-Armeenia miljardäri Samvel Karapetjani Tugev Armeenia, mis sai 29 mandaati. Veel pääses parlamenti ekspresident Robert Kotšarjani juhitud valimisliit Armeenia 12 mandaadiga (enne 29). Valimisaktiivsus oli 58,97%. Napilt jäi parlamendist välja partei Õitsev Armeenia, kelle juht, suurärimees Gagik Tsarukjan vahistati juulis süüdistatuna kelmuses ja rahapesus. Pašinjan on öelnud, et kavatseb kaotada riigi kuritegelik-oligarhilise süsteemi ning et opositsiooniliidrite ebaseaduslikult omandatud vara tuleb konfiskeerida ja nad kriminaalvastutusele võtta. Augustis vahistas politsei Robert Kotšarjani ja tema poja süüdistatuna korruptsioonis. Suurima opositsioonipartei juht Samvel Karapetjan vahistati eelmisel aastal kahtlustatuna üleskutses kukutada Pašinjan.

Inter-Parliamentary Union, „Armenia". – https://tinyurl.com/5n7tye32.

Interfax-AFP-BNS, 08.06.2026, „Armeenia parlamendivalimised võitis peaminister Pašinjani partei";

Postimees, 07.07.2026, „Armeenia vahistas pettuses süüdistatava opositsioonilise suurärimehe". – https://tinyurl.com/msasshs2.

AFP-BNS, 25.08.2026, „Armeenia politsei vahistas endise presidendi ja tema poja".

AUSTRAALIA. Augustis võttis parlament vastu seadused, mille eesmärk on julgustada olulisi sotsiaalmeedia- ja internetiotsinguteenuste pakkujaid (Meta, Google ja TikTok) sõlmima ärikokkuleppeid uudiste pakkujatega. Viiest eelnõust koosnevas paketis sätestatakse, et Austraalias olulist sotsiaalmeedia- või internetiotsinguteenust pakkuvatele ettevõtetele (kelle kontserni iga-aastane digitaalse reklaami tulu Austraalias ületab 250 miljonit dollarit), kohaldatakse uut tasu, mille suurus on 2,75% Austraalia digitaalse reklaami tulust. Seda tasu saab osaliselt või täielikult tasaarveldada, kui uudiste vahendajad ja tootjad on sõlminud otsekokkuleppeid. 2021. aastal võttis parlament vastu seaduse eelmise versiooni. Muudatuste eesmärk on tagada kohalikule uudisajakirjandusele piisav rahastus, sest lugejad (Canberra Ülikooli andmeil üle poole riigi elanikkonnast) tarbib uudiseid üha enam sotsiaalmeedia vahendusel. Uue versiooniga soovitakse kaotada varasemas meediaseaduses olnud lünk, mis võimaldas organisatsioonidel maksust hoiduda, kui nad oma platvormidelt uudised eemaldasid. Austraalia meediaettevõtted kardavad aga, et hakkavad saama senisest vähem raha. Meta on varem teatanud, et ei pikenda sisulepinguid uudisteväljaannetega USA-s, Suurbritannias,

Prantsusmaal ja Saksamaal. Google'i teatel on neil juba kehtivad ärikokkulepped enam kui 90 kohaliku ettevõttega. USA on korduvalt ähvardanud riike, kes nende tehnoloogiakompaniide tegevusele makse kehtestavad.

ACCC, „News media bargaining code". – https://tinyurl.com/2ev9s2wb.

AFP-BNS, 28.04.2026, „Austraalia ähvardab tehnoloogiahiide seoses uudiste eest tasumisega";

News.com.au, 03.08.2026, „Media bosses slam Labor's tech reforms, warn they will 'gut' news payment scheme". – https://tinyurl.com/3am8c9wv.

The Canberra Times, 20.08.2026, „Trump allies label media bargaining code a 'shakedown'". – https://tinyurl.com/3e95z5uu.

Johnson Winter Slattery. Dawson, Sophie; Leung, Isabel, 25.08.2026, „Changes to Australia's news media bargaining laws". – https://tinyurl.com/bdfe5mz5.

Parliament of Australia, 14.08.2026, „News Media Bargaining (Administration) Bill 2026 [and related Bills] [Preliminary Digest]"; „News Media Bargaining Charge Bill 2026". – https://tinyurl.com/y99984a4 ; https://tinyurl.com/3t75p7nc.

BOLIIVIA. Mais kiitis Saadikutekoda pärast tunde kestnud arutelu heaks eelnõu, millega lubati president Rodrigo Pazil välja kuulutada eriolukord ja kasutada korra tagamiseks sõjaväge. Juunis kuulutas president välja 90-päevase eriolukorra. Selle kehtestamise põhjustasid maist juunini kestnud ulatuslikud meeleavaldused, millega nõuti u pool aastat varem ametisse asunud presidendi tagasiastumist. Pazi valitsus väidab, et praeguste protestide eesmärk on lõhkuda demokraatlikku korda. Meeleavaldused algasid mai alguses ametiühingute nõudmisega tagada palgatõus, stabiilsed kütusetarned ja usaldusväärsem majanduse juhtimine. Selle käigus blokeeriti teid, paljud poed sulgesid vägivallahirmus uksed ning tekkis toidu-, ravimi- ja kütusepuudus. 2019. aastal toimunud rahutuste järel, mis viis tollase sotsialistist juhi Evo Moralese tagasiastumiseni, piiras parlament presidendi õigust eriolukorda kehtestada. Eriolukorra pikendamine vajab parlamendi heakskiitu.

AFP-BNS, 27.05.2026, „Boliivia Kongress kiitis heaks armee kasutamise meeleavaldajate vastu";

Cámara de Diputados, 07.06.2026, „Cámara de Diputados sancionó el proyecto de ley que regula los Estados de Excepción". – https://tinyurl.com/2f5jc6z9.

Periódico Digital ERBOL, 07.06.2026, „Cámara de Diputados aprueba en grande ley que regula los estados de excepción". – https://tinyurl.com/3y3v2mj6.

Deutsche Welle, 20.06.2026, „Bolivia's Paz declares state of emergency over blockades". – https://tinyurl.com/yeyt5y5k.

BRASIILIA. Aprilli lõpus tühistas Kongress president Luiz Inácio Lula da Silva veto riigipöördega seotud tegude eest süüdi mõistetud isikute karistusi vähendavale eelnõule, mis lühendaks märgatavalt ka endise presidendi Jair Bolsonaro vanglakaristust. Bolsonaro mõisteti eelmisel aastal 27 aastaks vangi riigipöörde kavandamise eest pärast 2022. aasta valimiskaotust. Konservatiivide enamusega parlament võttis juba eelmisel aastal eelnõu vastu, kuid president vetostas selle. Parlamendi vastuseisu tõttu on president Lula da Silval keeruline oma poliitikat teostada: näiteks aprillis lükkas Senat tagasi tema kandidaadi Ülemkohtu liikme kohale – midagi sellist pole juhtunud viimased 132 aastat.
Mais peatas kohtunik Alexandre de Moraes riigipöördes süüdimõistetute karistuste vähendamise seaduse kehtivuse, kuni Ülemkohus on pidanud seaduse põhiseaduspärasust vaidlustavate kaebuste arutamiseks istungi. Septembris aga lükkas Ülemkohus edasi otsuse langetamise, kas kohtunik de Moraesi suhtes tuleks algatada korruptsioonisüüdistusega seotud uurimine. Otsuse edasilükkamine vähemalt detsembrini tähendab, et küsimust ei lahendata enne oktoobris toimuvaid presidendivalimisi, kus vastamisi on president Lula ja senaator Flávio Bolsonaro, endise presidendi poeg.

The Guardian, 30.04.2026, „Brazil's Congress approves bill reducing prison sentence of former president Jair Bolsonaro". – https://tinyurl.com/3cdzf7ky.

AFP-BNS, 10.05.2026, „Brasiilia kohus peatas Bolsonaro karistust lühendava seaduse";

AP, 16.09.2026, „Brazil's top court postpones decision on key justice de Moraes ahead of October elections". – https://tinyurl.com/ms3ck6du.

BULGAARIA. Aprillis toimusid järjekordsed ennetähtaegsed parlamendivalimised, viie aasta jooksul kaheksandad. Valimised kuulutati seekord välja, kui korruptsiooni ja kavandatud maksutõusude vastaste meeleavalduste tulemusel koalitsioonivalitsus lagunes ning uut valitsust ei õnnestunud moodustada. 240-kohalises Rahvusassamblees sai enamuse ekspresident Rumen Radevi valimisliit Progressiivne Bulgaaria (131 mandaati). Endine õhuväekindral Radev, kes pooldab Venemaaga sidemete uuendamist ja kritiseerib Ukrainale sõjalise abi saatmist, lubas võidelda korruptsiooniga. Ta astus 2026. aasta alguses presidendiametist tagasi ning asutas märtsis vasaktsentristliku valimisliidu Progressiivne Bulgaaria. Kunagise peaministri Bojko Borisovi partei GERB juhitud parempoolne valimisliit sai 39 mandaati (eelmisel korral 66). Kui eelmisel korral oli parlament killustunud üheksa partei või valimisliidu vahel, siis seekord pääses parlamenti viis poliitilist jõudu. 1989. aastast parlamendis olnud Bulgaaria Sotsialistlik Partei jäi esimest korda välja. Eelmisel korral oli valimiste osalusprotsent vaid 38,8, seekord 51,1%. Valimisdebatid keerlesid põhiliselt hinnatõusu ja ülemaailmse energiakriisi ümber, samuti arutleti riigi kaitsepoliitika ja Venemaa-suhete üle. Hääletustulemused näitasid valijate soovi lõpetada pikemat aega kestnud ebastabiilsus ning poliitikas arvestada rohkem rahvuslike huvidega. Muutunud poliitikat ilmestab nt peaminister Rumen Radevi väljaütlemine juunis, et valitsus lõpetab Bulgaaria armee varudest relvade tarnimise Ukrainale.

Friedrich Naumann Foundation for Freedom. Dralcheva, Iva, 22.04.2026, „Bulgaria's election: results clear, conclusions pending". – https://tinyurl.com/2sbwsj7e.

Euronews, 10.06.2026, „'We have already given enough': Bulgaria's PM says weapons supplies to Ukraine will end". – https://tinyurl.com/39n38n5j.

Inter-Parliamentary Union, „Bulgaria". – https://tinyurl.com/4ueu7k8h.

Juulis andis Rahvusassamblee loa paigutada riiki kuni kaheksa USA KC-135 tankurlennukit ja kuni 250 sõjaväelast, kelle ülesanne on toetada Lähis-Ida operatsioone. Nad paigutatakse riigi kaguosas asuvasse Bezmeri lennubaasi 24. juulist kuni 1. oktoobrini 2026. Parlament kiitis USA valitsuse taotluse heaks 136 poolt- ja 13 vastuhäälega. Kaks saadikut jäi erapooletuks. USA president Donald Trump kritiseeris varem NATO liikmesriike, et nad ei toeta Ühendriike Iraani-vastases sõjas. Bulgaaria ja USA vaheline 2006. aasta kaitsekokkulepe lubab Ameerika vägedel kasutada mitut Bulgaaria sõjaväerajatist, sh Bezmeri baasi. Bulgaaria peaminister Rumen Radev kinnitas, et tankurlennukeid kasutatakse vaid logistilisteks ja lennuaegseteks tankimismissioonideks väljaspool Bulgaaria õhuruumi.

AFP-BNS, 22.07.2026, „Bulgaaria lubab USA-l paigutada riiki tankurlennukeid".

FILIPIINID. Mais kõlasid Senati hoones lasud. Rahvusvahelise Kriminaalkohtu (ICC) poolt inimsusvastastes kuritegudes süüdistatuna tagaotsitav senaator Ronald Dela Rosa varjas end mitu päeva Senatis ning kutsus üles tema vahistamisest loobuma. Mõni minut pärast julgeolekutöötajate hoonesse sisenemist kõlasid lasud, tulevahetusse astusid Senati turvameeskond ning hoonesse sisenenud agendid. Hoone suleti, keegi viga ei saanud ning Dela Rosat ei arreteeritud, ta lahkus järgmisel päeval Senatist ning varjab end. 2016–2018 viis tolleaegne politseijuht Dela Rosa läbi president Rodrigo Duterte narkootikumide vastast sõda, mille käigus tapeti tuhandeid narkokaubanduses kahtlustatavaid. Duterte vahistati ja viidi kohtu ette 2025. aastal.

BBC News, 14.05.2026, „Gunfire chaos as Philippine senator resists ICC arrest: What we know so far". – https://tinyurl.com/4aau5xdp.

The Guardian, 22.05.2026, „A pursuit in the Senate, gunfire, now on the run: why is a former Philippines police chief in hiding?". – https://tinyurl.com/32vjzsh9.

Philstar, 14.09.2026, „Obstruction raps eyed over Bato's escape". – https://tinyurl.com/2mnytmkk.

HORVAATIA. Mais võttis parlament vastu seaduse, millega keelati müüa alaealistele energiajooke ning lubati kohalikel omavalitsustel piirata öist alkoholimüüki poodides, et ohjeldada turistide liigset alkoholitarbimist. Kaubandusseaduse muudatusi toetasid kõik 117 kohalviibinud seadusandjat. Meede ei kehti baaridele ja restoranidele. Turismiminister Tonči Glavina sõnul on eesmärk parandada kohalike elanike elukvaliteeti, kes soovivad elada turismiga heas sümbioosis ega taha, et kogu linn või muu turismisihtkoht eksisteeriks ainult turismi jaoks. Turism on Horvaatia majanduse peamine mootor, moodustades umbes 20% sisemajanduse koguproduktist. Eelmisel aastal võõrustas 3,8 miljoni elanikuga riik ligi 22 miljonit turisti. Juulis keelustaski Makarska linnavolikogu esimese omavalitsusena öise alkoholimüügi kella 21-st kuni 6-ni. 13 000 elanikuga Makarska võõrustas eelmisel aastal ligi 340 000 turisti.

AFP-BNS, 29.05.2026, „Horvaatia lubab purjus turistide ohjeldamiseks piirata alkoholimüüki"; 15.07.2026, „Horvaatia kuurortlinn keelas turistide tõttu öise alkoholimüügi";

Ministarstvo gospodarstva, 29.05.2026, „Hrvatski sabor jednoglasno usvojio izmjene Zakona o zaštiti potrošača i Zakona o trgovini". – https://tinyurl.com/ytm3p4fz.

Narodne Novine, „Zakon o izmjenama i dopunama zakona o trgovini". – https://tinyurl.com/5dv3z2kh.

IIRIMAA. Juulis võtsid parlamendi (Oireachtas) mõlemad kojad vastu seaduse, millega keelustati kaupade import okupeeritud Palestiina aladel paiknevatest Iisraeli asundustest, kehtestades ühe Euroopa kaugeleulatuvama kaubandusmeetme seoses Iisraeli okupatsiooniga. Keeld puudutab alasid, mis asuvad väljaspool Iisraeli rahvusvaheliselt tunnustatud piire. Seaduseelnõu koostanud paremtsentristliku koalitsioonivalitsuse sõnul lähtuti Rahvusvahelise Kohtu (ICJ) 2024. aasta nõuandvast arvamusest. ICJ leidis, et Iisraeli okupatsioon Läänekaldal, Ida-Jeruusalemmas ja Gaza sektoris on rahvusvahelise õiguse kohaselt ebaseaduslik. Iirimaa impordikeeld on sümboolne ja minimaalse majandusliku mõjuga, kuna kaubavahetuse maht (puu- ja köögiviljad, puit) nende territooriumidega oli aastatel 2020–2024 u miljon eurot. Opositsioonipoliitikud kritiseerisid eelnõu, kuna see ei lähe piisavalt kaugele, sest välja jäeti teenustekaubandus.

AFP-BNS, 08.07.2026, „Iirimaa parlamendi eelnõu keelab kaubad Iisraeli asundustest";

Houses of the Oireachtas, „Israeli Settlements in the Occupied Palestinian Territory (Prohibition of Importation of Goods) Act 2026". – https://tinyurl.com/8cxt6hy4.

Le Monde, 08.07.2026, „Ireland passes bill banning imports of goods from Israeli settlements". – https://tinyurl.com/nmrm9djt.

IISRAEL. Juulis võttis Knesset vastu seaduseelnõu, millega oleks takistatud ajateenistusest keelduvate ultraortodokssete meeste vahistamist. Poolthääli anti 58, vastu oli 54 liiget. Seaduseelnõu pälvis opositsiooni kriitika, kuna armee vaevleb personalipuuduse käes. Opositsioonijuhid pöördusid kohtusse ning vaid päev hiljem peatas Ülemkohus seaduse jõustamise. Septembris otsustas kohus, et seadus on põhiseadusevastane, kuna selline kaitse kehtib ainult teatud elanikkonnarühmadele, lisaks oli menetlus vigane. Ultraortodoksse kogukonna juhid on oma liikmete ajateenistusse kutsumise vastu, väites, et ajateenistus takistab usuõpinguid ja õõnestab nende eluviisi. 1948. aastast pärineva kokkuleppe alusel on täiskohaga usuõpingutega tegelevad ultraortodokssed mehed olnud kaua ajateenistusest vabastatud, kuid üleskutsed nende ajateenistusse võtmiseks on viimastel aastatel sagenenud. 2024. aastal otsustas Ülemkohus, et ka ultraortodoksseid mehi tuleb ajateenistusse kutsuda. Juulis vastu võetud eelnõu oleks peatanud ajateenistusealiste seminaristide vahistamised mitmeks kuuks, lootuses tagada peaminister Benjamin Netanyahu paremäärmuslikule koalitsioonile ultraortodokssete parteide tugevam toetus oktoobris toimuvatel valimistel. Samal ajal võttis parlament vastu ka eelnõu, millega kuulutati juudi

usutekstide uurimine riigi põhiväärtuseks, et aidata tugevdada ultraortodokssе kogukonna ajateenistusest vabastamise argumente.

AFP-BNS, 15.07.2026, „Iisraeli kohus peatas ultraortodokse soosiva vastuolulise seaduse“;

Anadolu Ajansı, 15.07.2026, „Israel's Supreme Court freezes law shielding ultra-Orthodox draft evaders from arrest“. – https://tinyurl.com/ytjvdejf.

The Jerusalem Post, 03.09.2026, „High Court strikes down law shielding haredi yeshiva students from arrest over draft evasion“. – https://tinyurl.com/v6vbanxb.

INDIA. Juulis kiitsid parlamendi mõlemad kojad heaks riigieksamite (ebaausate võtete tõkestamise) seaduse (2024) muudatused, mis karmistavad karistusi eksamiküsimuste lekitamise ja eksamipettuste eest. Seaduse eesmärk on taastada usaldus eksamisüsteemi vastu. Eelnevalt toimusid massimeeleavaldused nn prussakate partei juhtimisel, mille käigus sai sadu inimesi vigastada ning politsei kasutas pisargaasi ja ründas meeleavaldajaid kumminuiadega, et takistada nende marssi parlamendihoone juurde. Tegu oli ühega suurimaist protestidest viimase viie aasta jooksul, mille kutsusid esile mitu eksamitega seotud skandaali: kuu varem pidi u 2,2 miljonit arstiks pürgijat range valve all sooritama korduseksami, kuna eelmine eksam tühistati küsimustiku lekke tõttu; teine skandaal oli seotud ligi 2 miljoni keskkooliõpilase eksamite veebipõhise hindamissüsteemiga. Haridusminister Dharmendra Pradhani astus protestide tõttu tagasi. Seadusemuudatusega tõstetakse maksimaalset vanglakaristust pettuste ja küsimuste lekitamise eest (edaspidi 5–10 aastat, seni 3–5 aastat) ning suurendatakse märkimisväärselt trahvimäära nii üksikisikutele, eksamite korraldamisega seotud teenusepakkujatele kui ka organiseeritud pettuste võrgustikele. Samuti luuakse spetsiaalsed kiirmenetlusega kohtud ja kehtestatakse tähtajad uurimiste ning kohtuprotsesside läbiviimiseks. Opositsioon heitis siiski valitsusele ette, et pettuste algpõhjusi ei kõrvaldatud.

AFP-BNS, 29.07.2026, „India karmistab karistusi eksamiküsimuste lekitamise eest“;

Prime Legal, 30.07.2026, „The Lok Sabha Passed the Public Examinations Amendment Bill, 2026, Mandate of five years in jail for exam malpractices“. – https://tinyurl.com/4k9nsnah.

Deutsche Welle, 31.07.2026, „India: Lawmakers endorse tough exam leak bill after protests“. – https://tinyurl.com/yj85m5r2.

PRS Legislative Research, „The Public Examinations (Prevention of Unfair Means) Amendment Bill, 2026“.– https://tinyurl.com/kbw7bv3s.

ISLAND. Mais võttis parlament (Alþingi) vastu otsuse, et augustis korraldatakse referendum riigi Euroopa Liiduga liitumise kõneluste jätkamise küsimuses. Referendumil hääletasid islandlased kõneluste taasalustamise vastu: 52,8% islandlastest lükkas 13 aastat tagasi peatatud EL-i liitumiskõneluste jätkamise tagasi, 47,2% oli selle poolt. Riik taotles liitumist pärast 2009. aasta finantskriisi, mis oli laastanud riigi majanduse. Kasvavate rahvusvaheliste pingete olukorras soovis Islandi sotsiaaldemokraadist peaminister Kristrún Frostadóttir teada saada islandlaste seisukohta EL-iga ühinemise küsimuses. Hääletusele eelnenud arutelud keerlesid peamiselt sise- ja majandusküsimuste ümber, kuigi arutati ka sõda Ukrainas ja USA vabariiklasest presidendi Donald Trumpi ambitsioone Gröönimaa suhtes, mille ta on mitmel korral Islandiga segi ajanud. EL-iga ühinemise vastu on olnud ägedalt riigi kalandussektor, koguni 90% valdkonna ettevõtetest on selle vastu. EL püüdis neid enne hääletust lepitava lähenemisega enda poole võita. Valimisaktiivsus oli 82,6%. Tehniliselt ei ole rahvahääletuse tulemus siduv, kuid valitsus on lubanud seda austada.

Alþingi, 28.05.2026, „Þingsályktun um þjóðaratkvæðagreiðslu um framhald viðræðna um aðild Íslands að Evrópusambandinu“. – https://tinyurl.com/n767zn3d.

AFP-STT-BNS, 30.08.2026, „Island hääletas Euroopa Liiduga liitumise kõneluste jätkamise vastu“;

Government of Iceland, 01.09.2026, „Referendum outcome: Iceland not to resume accession negotiations with the European Union“. – https://tinyurl.com/y79z9fau.

JAAPAN. Aprillis kiitis parlamendi alamkoda ja mais ülemkoda heaks seaduse, millega luuakse peaministri juhitav riiklik luurenõukogu ja senine luure- ja uurimisamet kujundatakse ümber riiklikuks luurebürooks. Tegu on valdkonna ühe olulisema ümberkorraldusega pärast Teist maailmasõda, mille eesmärk on koondada eri ministeeriumide vahel killustunud luuretegevus ühtse juhtimise alla, et tõhustada välisspioonide tõrjumist, terrorismi ennetamist ja riiklikku julgeolekut. Algatust toetas lisaks valitsuskoalitsioonile ka osa opositsioonist, kuid toodi välja ka võimalikud ohud eraelu puutumatusele ja kodanikuvabadustele. Kriitikute sõnul olid senised spionaaživastased meetmed ja õiguskaitse liiga leebed, riiki nimetati isegi spioonide paradiisiks. Küsimus tõusis päevakorda pärast diplomaatilist tüli Hiinaga, mis puhkes eelmise aasta lõpul, kui peaminister Sanae Takaichi vihjas, et Jaapan võib sõjaliselt sekkuda, kui Hiina proovib Taiwani üle kontrolli haarata.

AFP-BNS, 23.04.2026, „Jaapani parlamendi alamkoda kiitis heaks luureseaduse eelnõu"; 27.05.2026, „Jaapan loob uue luurenõukogu";

The Japan Institute of International Affairs. Kobayashi, Yoshiki, 05.06.2026, „Japan's 2026 intelligence reform: Structure, background, and prospects". – https://tinyurl.com/5bs4y2fc.

Juulis võttis parlament vastu keisrikoja seaduse muudatused, mille eesmärk on suurendada keisripere liikmete arvu ja tagada monarhia jätkusuutlikkus. Uue korra järgi võivad keisripere naissoost liikmed jääda keisripere koosseisu ka pärast lihtkodanikuga abiellumist ning keisriperre võib lapsendada meesliinis põlvnevaid järeltulijaid 11 endisest keiserlikust harust. Jaapani monarhia on maailma vanim, pärilusliin ulatub väidetavalt rohkem kui 2600 aasta taha, valitsenud on ka naissoost keisrid. Peaminister Sanae Takaichi valitsus surus reformi läbi tänu parlamendis saavutatud tugevale enamusele. Toetajate sõnul aitab muudatus leevendada keisripere liikmete nappust, samas kahtlevad kriitikud, kas avalikkus toetab endiste keiserlike suguvõsade järeltulijate tagasitoomist keisriperre. Kehtima jääb aga meesliinis troonipärimise õigus, praeguse keisri ainsal lapsel, printsess Aikol, pole seega endiselt võimalik troonile saada. Tegu on esimese muudatusega keisrikoja seaduse põhitekstis alates 1949. aastast.

BBC News, 17.07.2026, „Japan relaxes royal succession rules – but ban on female emperors remains". – https://tinyurl.com/yc2t368m.

NPR, 17.07.2026, „Japan revises law on royals, keeps blocking women from throne". – https://tinyurl.com/yt59d638.

KUUBA. Juunis kiitis parlament heaks ulatusliku majandus- ja sotsiaalreformide paketi, mis sisaldab 176 meedet 23 valdkonnas. Valitsuse sõnul on tegu põhjaliku majandusmudeli ümberkujundamisega, kuid ametliku käsitluse järgi ei tähenda see sotsialismist loobumist, vaid selle kohandamist ja säilitamist. Lihtsustatakse eraettevõtlusega tegelemist, nt tühistatakse seni välisinvestoritele kehtinud nõue teha koostööd riigiettevõtetega; lubatakse suurte eraettevõtete tegevus ning edaspidi on nii kodu- kui ka välisinvestoritel võimalus omandada osalus riigiettevõtetes. Reformid puudutavad pangandust, palku, põllumajandust, väliskaubandust, investeeringuid, ettevõtlust ja kohalike omavalitsuste suuremat autonoomiat. Plaanis on laiendada eksporti ja importi ning liikuda üldiste hinnatoetuste asemel sihitud sotsiaalabi poole. Peaminister Manuel Marrero põhjendas reforme sügava majanduskriisiga, mida valitsus seostab nii USA sanktsioonide ja kütusepuuduse kui ka sisemiste probleemidega. Parlamendis toetati reforme laialdaselt. Saadikud kirjeldasid neid kui vajalikke ja kiireloomulisi samme, et päästa majandus ning säilitada sotsialistlik kord. Reformid seoti otseselt Fidel Castro ja Raúl Castro pärandiga ning rõhutati, et tegu ei ole kapitalismile järeleandmisega. Esimest korda tunnistati avalikult, et osa riigi probleemidest ei tulene üksnes USA

survest, vaid ka bürokraatiast, viivitustest ja valeotsustest Kuuba enda süsteemis.

Presidencia y gobierno de Cuba, 18.06.2026, „Cambiar no es negar el Socialismo"; „Transformaciones Económicas y Sociales". – https://tinyurl.com/2rf7pa2y; https://tinyurl.com/3r58nks2.

Euronews, 19.06.2026, „Cuba approves economic reforms to expand private investment". – https://tinyurl.com/2pxfakw4.

UPI, 19.06.2026, „Cuba's sweeping economic reforms met with skepticism". – https://tinyurl.com/2s4dk6ef.

LEEDU. Aprillis võttis Seim vastu seaduse, milles sätestati Kapčiamiestise polügooni rajamine Lazdijai rajooni, strateegiliselt tähtsa Suwałki koridori lähedale. Polügooni rajamise kiitis heaks 105 parlamendiliiget, erapooletuks jäi neli ja vastu oli 12. Õppustega on kavas alustada 2028. aastal ja lasketiirud rajatakse 2030. aastaks. Polügoonile mahub brigaadisuurune üksus ehk 3500–4000 sõdurit ning see hakkab teenindama peamiselt Leedu vägesid. Polügooni pindala on u 14 600 hektarit, mis hõlmab praegu ligi 2000 eraomandis olevat maatükki, peamiselt metsamaad. Riigimaa antakse üle ministeeriumile, rendilepingud lõpetatakse ja maa sihtotstarve muudetakse riigikaitsemaaks. Polügooni rajamine pälvis kohalike elanike vastuseisu, mh toimus väike meeleavaldus seimihoone ees. Samal ajal võttis Seim vastu ka seadusemuudatused, millega laiendatakse Tauragė polügooni, mis peaks suurenema 2334 hektari võrra sihtotstarbeta ja riigimaade arvelt.

BNS, 23.04.2026, „Leedu Seim kiitis heaks polügooni rajamise Suwałki koridori lähedale";

TAR, „Lietuvos Respublikos Lietuvos kariuomenės Tauragės karinio poligono ir Lietuvos kariuomenės Šilalės karinio poligono įstatymo Nr. XIV-3051 1, 2, 3, 8 straipsnių ir 1, 2 ir 7 priedų pakeitimo įstatymas". – https://tinyurl.com/ysa8723t.

Lietuvos Respublikos Seimas, 23.04.2026, „Seimas nusprendė steigti Kapčiamiesčio karinį poligoną"; „Seimas pritarė siūlymui plėsti Tauragės karinį poligoną Jurbarko rajono savivaldybės teritorijoje". – https://tinyurl.com/34twaw9t; https://tinyurl.com/y45np73b.

LRT, 23.04.2026, „Lithuanian parliament approves military training ground in Suwalki Gap". – https://tinyurl.com/msen34hn.

Mais võttis Seim vastu riigireservi seaduse muudatused, mis muudavad oluliselt kriisijuhtimise senist korraldust: esmakordselt arvestatakse reservina peale materiaalsete varude (kütus, ravimid jms) ka teenuseid. Seadusemuudatused lubavad eriolukordade, kriiside või mobilisatsiooni ajal osutada elanikkonnale ja ettevõtetele transpordi- ja logistikateenuseid. Ettevõtetega saab edaspidi eelnevalt sõlmida raamlepinguid inimeste evakueerimiseks ohutsoonidest, sh ka ülemaailmsetest konfliktipiirkondadest. Riigireservist osutatavaid teenuseid võib osutada riigiasutuste, omavalitsuste, ettevõtete või ka teiste riikide jaoks, kui Leedu osutab rahvusvahelist abi.

BNS, 07.05.2026, „Leedu Seim toetas kriisi- ja mobilisatsiooniaja transpordimeetmeid";

E-Seimas, „Lietuvos Respublikos valstybės rezervo įstatymo Nr. VIII-1908 2, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 16, 17, 18[1] ir 19 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 11[1] straipsniu įstatymas". – https://tinyurl.com/3kdk2wvr.

Trans.info, 07.05.2026, „Seimas išplėtė valstybės rezervo sampratą: pirmą kartą bus kaupiamos ir paslaugos". – https://tinyurl.com/mry2us8d.

Juunis võttis Seim vastu seaduse, milles sätestati rahvusringhäälingu LRT uus juhtimismudel. Seaduses sõnastati senisest selgemalt LRT missioon, nähti ette, et 2028. aastast luuakse viieliikmeline juhatus, laiendati nõukogu koosseisu 12 liikmelt 15-le, kelle ametiaeg lüheneb seniselt kuuelt neljale aastale jne. Missiooniks sätestati kaitsta avalikku huvi tagades põhiseaduses sätestatud avalikkuse õigus olla informeeritud, kaitstes rahvuslikke huve, tugevdades demokraatiat, patriotismi, riigikeelt ja kultuuri, edendades tolerantsust, seaduskuulekust ning võidelda desinformatsiooniga. Rahvusringhäälingu seaduse muudatused võeti vastu 77 poolt- ja ühe vastuhäälega, erapooletuid ei olnud. Opositsioon hääletusel ei osalenud. LRT peadirektor valitakse ka edaspidi avaliku konkursi korras viieaastaseks ametiajaks. LRT juht võib edaspidi ametis olla kaks järjestikust ametiaega, muudatusena lisati võimalus

vabastada peadirektor ennetähtaegselt ametist, kui ta ei vasta enam seatud tingimustele või rikub jämedalt enda kohuseid. Seim otsustas ka, et uusi sätteid võib kohaldada LRT praeguse juhi suhtes, hoolimata Veneetsia komisjoni kriitikast, mis soovitas muudatusi kohaldada alles tulevastele ametiaegadele. Eelmisel aastal põhjustas poliitikute soov LRT seadust muuta protestilaine.

BNS, 02.06.2026, „Leedu Seim kiitis heaks LRT uue juhtimismudeli";

Delfi, 02.06.2026, „Seimas passes LRT governance changes". – https://tinyurl.com/344nkrpd.

Lietuvos Respublikos Seimas, 02.06.2026, „Seimas priėmė Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo pataisas". – https://tinyurl.com/4e746caf.

LRT, 12.06.2026, „Lithuanian president signs overhaul of LRT governance". – https://tinyurl.com/ycyha9w8.

TAR, „Lietuvos Respublikos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo Nr. I-1571 pakeitimo įstatymas". – https://tinyurl.com/3k8vu4ej.

Juunis võttis Seim 96 poolthäälega vastu sõjalise jõu kasutamise seaduse muudatused, mille kohaselt hakkab riik hüvitama kahju, mis on tekkinud rahuajal riigi relvajõudude või NATO liitlaste sõjalise jõu seadusliku kasutamise tagajärjel. Hüvitist makstakse nt juhul, kui Leedu kohal kahjutuks tehtud sõjaväedroonide rusud tekitavad kahju maapinnal asuvale varale. Otsesed kahjud hüvitatakse valitsuse või volitatud asutuse otsusega. Hüvitised võidakse jaotada kuni kümneaastasele perioodile. Muudatused laiendavad sõjalise jõu kasutamise ulatust lisaks mehitamata õhusõidukitele ka muudele autonoomsetele või kaugjuhitavatele lendavatele objektidele. Muudatused on ajendatud hiljutistest drooniintsidentidest Baltikumi piirkonnas. Läti Seim võttis sarnase seaduse (tsiviilkaitse- ja katastroofijuhtimise seaduse muudatused) vastu juuni keskpaiku, muudatuste kohaselt loetakse inimtekkeliste katastroofide hulka edaspidi ka sõjalistest operatsioonidest põhjustatud intsidendid, sh juhtumid, kus kahju on põhjustatud välisriigi sõjatehnikast või selle kasutamisest.

BNS, 18.06.2026, „Läti Seim võttis vastu seaduse sõjalise kahju hüvitamise kohta"; 30.06.2026, „Leedu Seim võttis vastu seaduse sõjalise kahju hüvitamise kohta";

Lietuvos Respublikos Seimas, 30.06.2026, „Seimas įteisino karinės jėgos padarytą žalos kompensavimą". – https://tinyurl.com/ynx85epk.

LRT, 30.06.2026, „Lithuania to compensate for damage caused by military when downing drones". – https://tinyurl.com/6mpe3yrm.

LIIBANON. Augustis tühistas Rahvusassamblee esimese Lähis-Ida riigina surmanuhtluse. Viimati viidi Liibanonis hukkamine läbi 2004. aastal. Seaduse algatasid eelmisel aastal seitse parlamendiliiget, surmanuhtlus asendatakse eluaegse vangistusega sunnitöölaagris. Surmanuhtluse kaotamine oli osa seaduseelnõude paketist, mis sisaldas ka üldise amnestia seadust, see oli esimene omalaadne 1991. aastast ja sai ka heakskiidu. Selle eesmärk oli vanglate ülerahvastatuse leevendamiseks anda üldine amnestia ja erandkorras lühendada teatud karistusi, mis oli erinevate poliitiliste rühmituste nõudmine ning juba aastaid Liibanonis arutelu teemaks.

AFP-BNS, 11.08.2026, „Liibanon kaotas esimese Lähis-Ida riigina surmanuhtluse"; 12.08.2026, „Liibanon kiitis heaks laiaulatusliku amnestiaseaduse";

Le Monde, 12.08.2026, „Lebanon passes sweeping amnesty bill with goal of reducing prison overcrowding". – https://tinyurl.com/366hs7wb.

The World Coalition Against the Death Penalty, 10.09.2026, „Lebanon abolishes the death penalty". – https://tinyurl.com/ywx3u2j3.

LÄTI. Aprillis toetas Seim lennufirmale AirBaltic 30 miljoni euro suuruse lühiajalise riikliku laenu andmist, selle poolt oli 49 ja vastu 23 seimiliiget, üks saadik jäi erapooletuks. 15 opositsioonisaadikut ei hääletanud. AirBaltic vajas laenu kütusehindade järsu tõusu tõttu. Valitsus kiitis laenu heaks juba 31. märtsil, kuid Roheliste ja Talurahva Liidu vastuväidete ja ultimaatumite tõttu lükkus parlamendihääletus edasi. Roheliste ja Talurahva Liit lubas laenu toetada tingimustel, et neile esitatakse selge plaan lennufirma kasumisse toomiseks, transpordiminister astub tagasi jne. Peaminister Evika Siliņa

sõnul oli ta valmis ka valitsuskoalitsiooni lagunemiseks, kui see aitab laenu tagamisele kaasa. Mais alustas AirBaltic laenu tagasimaksmist, suveks ilmnes aga, et ettevõtte rahaline seis vajab täiendavaid meetmeid. Augustis võttis Seim vastu eriseaduse, mis võimaldab riigil ulatuslikumalt osaleda AirBalticu finantsseisundi stabiliseerimises. Selle alusel saab riik osta veel umbes 30 miljoni euro väärtuses ettevõtte võlakirju, lisaks juba varem omandatud 50 miljoni euro suurusele võlakirjaportfellile. Septembris otsustas ettevõte teha läbi restruktureerimise USA pankrotikaitse all.

BNS, 16.04.2026, „Läti Seim toetas Air Balticule lühiajalise laenu andmist";

Latvijas Republikas Saeima, 16.04.2026, „Saeima supports a 30 million EUR short-term loan to ensure the stability of airBaltic"; 20.08.2026, „Saeima passes law on financial stabilisation measures for airBaltic". – https://tinyurl.com/yhkmf2jf; https://tinyurl.com/3k84jcha.

LSM, 29.05.2026, „airBaltic starts paying back its loan from Latvian state"; 20.08.2026, „Saeima okays new airBaltic investment decision". – https://tinyurl.com/nh3uw794 ; https://tinyurl.com/57vmz39k.

ERR Uudised, 15.09.2026, „Eksperdid: Air Balticu võlausaldajad võivad suure osa rahast kaotada". – https://tinyurl.com/bdfe7ekw.

Juunis võttis Seim vastu uue immigratsiooniseaduse, mis karmistab oluliselt rändekontrolli ning muudab kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja neile elamislubade väljastamise korda. Lõpetati kinnisvaraostuga elamisloa saamise võimalus; edaspidi on võimalik saada kuni viieaastane ajutine elamisluba minimaalselt 150 000 euro suuruse investeeringu tegemisel ning riigieelarvesse 10 000 euro tasumisel. Kasutusele võetakse kolmandate riikide kodanike kontroll välispiiridel ja uus piirilt tagasisaatmise kord, samuti hakatakse isikute tuvastamise parandamiseks laialdasemalt kasutama biomeetrilisi andmeid ja teabevahetust ELi andmebaasidega. Karmimad nõuded on ette nähtud ka õpingute ja töötamise valdkonnas: ülikoolid on edaspidi kohustatud teatama välisüliõpilaste põhjuseta puudumistest kolme päeva möödudes (seni 14 päeva). Kolmandate riikide kodanike töölevõtmist madala kvalifikatsiooniga ametikohtadel piiratakse; rikkumiste eest nähakse ette karmimad karistused. Lisaks tuleb ajutise või alalise elamisloa korduval taotlemisel esitada dokumendid läti keeles. Elamisloa andmisest võib keelduda, kui välismaalane on tunnistatud süüdi Lätis või välismaal toimepandud kuriteos. President Edgars Rinkēvičs saatis vastuvõetud eelnõu tagasi Seimile arutamiseks, kuid pärast teistkordset vastuvõtmist kuulutas seaduse välja, kuigi Seim ei arvestanud ta ettepanekut jätkata kinnisvara ostuga seotud elamislubadega.

BNS, 11.06.2026, „Läti Seim kiitis heaks rändereeglite karmistamise";

Latvijas Republikas Saeima, 11.06.2026, „Saeima supports stricter immigration regulation"; 20.08.2026, „Saeima reviews the Immigration Law for the second time". – https://tinyurl.com/4c7j4zja ; https://tinyurl.com/mrvr3frw.

President of the Republic Latvia, 19.06.2026, „President of Latvia submits the Immigration Law to the Saeima for a second review". – https://tinyurl.com/2f25974e.

NTL International, 03.09.2026, „Latvia cancels real estate residency route: 2026 Immigration Law Reform". – https://tinyurl.com/yc5ew4xy.

Juulis võttis Seim erakorralisel istungil vastu Ukraina tsiviilelanike abistamise seaduse muudatused, millega kehtestati Venemaalt ja Valgevenest pärit teatud tööstuskaupade (nt raamatute, ajalehtede, videomängude, spordikaupade, mänguasjade, rõivaste ja jalatsite) sisseveokeeld. Neid ei tohi sisse tuua ka kolmandate riikide kaudu. Samas ei piirata transiiti läbi Läti territooriumi teistesse EL-i liikmesriikidesse. Seadust ei õnnestunud kohe vastu võtta, sest sellele oli vastu Stabiilsuse fraktsiooni endine esimees Svetlana Čulkova. Seetõttu määrati eelnõule ettepanekute esitamiseks 15-minutiline tähtaeg ja seaduse vastuvõtmiseks kutsuti kokku järgmine erakorraline istung. Seaduse poolt hääletas 66 seimiliiget, vastu oli kaheksa praegust ja endist Stabiilsuse fraktsiooni saadikut ning Läti Esikohal kaheksa saadikut hääletusel ei osalenud. Läti import Venemaalt ja Valgevenest on alates 2022. aastast vähenenud 91%.

Kavandatav keeld mõjutab suhteliselt väikest osa impordist. Keelu mõju avalikule julgeolekule ja riigi majandusele hinnatakse igal aastal, praegune piirang kehtestati 1. juulini 2027.

BNS, 23.07.2026, „Läti kehtestas Vene ja Valgevene tööstuskaupadele sisseveokeelu";

Latvijas Republikas Saeima, 23.07.2026, „Saeima approves new import restrictions on goods from Russia and Belarus". – https://tinyurl.com/yprsnzpd.

MALTA. Mais toimusid ennetähtaegsed parlamendivalimised, mis tagasid võimulolevale Tööparteile ajaloolise neljanda ametiaja, seda vaatamata murele ohjeldamatu ehitustegevuse ja süsteemse korruptsiooni pärast. Peaminister Robert Abela kuulutas ennetähtaegsed valimised välja ligi aasta varem, lubades ebakindlal ajal stabiilsust. Tema peamine rivaal, Rahvusliku Partei (PN) kandidaat Alex Borg, 30-aastane jurist ja endine Mr World Malta iludusvõistluse võitja, kutsus maltalasi üles hääletama muutuste poolt. Parlament on 79-kohaline, otsevalitavaid kohti on 65, lisaks määratakse 14 liiget (sh on 2021. aasta põhiseadusemuudatuse alusel 12 kohta ette nähtud vähem esindatud soost kandidaatidele). Valimiste tulemusel on Tööparteil parlamendis 42 (enne 44) ja Rahvuslikul Parteil 37 (enne 35) mandaati. Naiskandidaate oli 28,4%, otsevalituid 17,9%, parlamendis aga 34,2%. Kampaaniaperioodil halvustati vastaskandidaate tehisaru abil loodud pilapiltide ja videotega. Valimisaktiivsus oli 87,5%.

EDMO, 11.05.2026, „Malta general election 2026 – Weekly brief: AI slopaganda and identity politics"; 26.06.2026, „Malta 2026 General Election Watch: Post-Vote Analysis". – https://tinyurl.com/5e6wy6w ; https://tinyurl.com/wk65mc7a.

AFP-BNS, 31.05.2026, „Malta Tööpartei võitis ajaloolise neljanda ametiaja";

Inter-Parliamentary Union, „Malta". – https://tinyurl.com/yc47z48p.

MOLDOVA. Septembris kiitis parlament heaks järgmise 60-päevase eriolukorra kehtestamise energeetika- ja veesektoris, kuna riiki ähvardavad tõusvad kütusehinnad ja tõsine põud. Märtsis ja aprillis kehtis riigis energeetikavaldkonna eriolukord, edasi kehtestati hädaolukord. Eriolukord võimaldab võimudel kiirelt reageerida, nt piirata ebaolulist energiatarbimist jne. Eelmisel talvel sai kõrgete energiahindade kompensatsiooni 620 000 majapidamist, sel aastal kavatseb valitsus seda hulka suurendada. Parlament võttis valitsuse ettepaneku eriolukorra väljakuulutamiseks vastu 54 poolt- ja 20 vastuhäälega, 22 parlamendiliiget jättis hääletamata. Moldova on pärast Venemaa 2022. aasta sissetungi Ukrainasse järsult vähendanud oma sõltuvust Vene energiast, tuginedes selle asemel impordile EL-ist. Venemeelse opositsioonilise Sotsialistliku Partei juht Igor Dodon kutsus Telegramis valitsust üles võtma pragmaatilist lähenemist ja alustama kiiresti läbirääkimisi Venemaaga gaasitarnete osas.

Gov.md, 22.04.2026, „Moldovan government proposes ending state of emergency, introducing state of alert in energy sector". – https://tinyurl.com/ecdpbtda.

Moldova 1, 22.09.2026, „The government approves the declaration of a state of emergency". – https://tinyurl.com/ayxr7uyv

Parlamentul Republicii Moldova, 22.09.2026, „Parlamentul a instituit stare de urgență la nivel național în sectoarele energetic și hidrologic pentru 60 de zile". – https://tinyurl.com/3e5sj5uf.

AFP-BNS, 23.09.2026, „Moldova kuulutas energia- ja veesektoris välja eriolukorra".

MYANMAR. Juulis kiitis parlament heaks veebipettustevastase seaduse. Seadus näeb ette kümneaastase kuni eluaegse vangistuse ning ka võimaliku surmanuhtluse vägivalla, piinamise, ebaseadusliku vahistamise ja kinnipidamise või teise isiku julma kohtlemise eest eesmärgiga sundida teda toime panema veebipettusi. Kui sellise kuriteo toimepanemine põhjustab surma, kohaldatakse surmanuhtlust. Sõjast räsitud riigis tegutseb ohtralt internetipettustele orienteeritud grupeeringuid, kes püüavad veebikasutajaid üle maailma romantika- ja krüptoraha investeerimispettustega. Miljardite dollarite väärtuses must turg meelitab ligi palju vabatahtlikke töötajaid, kuid kodumaale tagasi saadetud

välismaalased on teatanud ka inimkaubanduse ohvriks langemisest. Pettustevastane seadus on esimene Min Aung Hlaingi valitsuse ajal vastu võetud õigusakt. Ta juhtis 2021. aasta riigipööret, aprillis aga asus tsiviilpresidendi ametikohale pärast piiratud võimalustega valimisi.

AFP-BNS, 28.07.2026, „Myanmar kehtestab surmanuhtluse küberpettustega seotud kuritegude eest";

France24, 28.07.2026, „Myanmar approves death sentence for cyberscam offences". – https://tinyurl.com/2jphkddc.

NAURU / NAOERO. Mais võttis parlament vastu põhiseaduse muudatuse, mille kohaselt muudeti riigi nimi Naoero Vabariigiks. Muutus ka riigi rahvusvaheline kood: enne NRU, nüüd NRO. Kirjapilt on lähedasem sellele, kuidas elanikud ise oma riiki kutsuvad. Nauru võeti kasutusele koloniaalajastul, kuna võõrkeeltes ei osatud seda hääldada. Maailma väikseim saareriik iseseisvus 1968. aastal. Saarel on u 12 000 elanikku ja pindala on u 21 ruutkilomeetrit. Koloniaalvõimud ammutasid Naurult puhast fosfaati, mida kasutati väetisena. Pärast iseseisvumist jätkunud fosfaaditootmine tõi kaasa lühiajalise majandusõitsengu, kuid maardlad on nüüdseks ammendunud, jättes saare keskosa viljatuks ja elamiskõlbmatuks. Algselt oli plaanis korraldada nimemuutuse küsimuses ka rahvahääletus, kuid sellest loobuti, kuna valitsus leidis, et tegu ei ole uue nimega, vaid see on juba rahva identiteedi osa.

Deutsche Welle, 13.05.2026, „Nauru moves to change its name in break from colonial past". – https://tinyurl.com/3bxrs4fz.

The Guardian, 03.08.2026, „Nauru officially changes its name to Naoero". – https://tinyurl.com/ynuhf4zk.

The Government of the Republic of Nauru, „Constitution of Naoero"; „Nauru Bulletin Issue 9 – 2026/311". – https://tinyurl.com/3xt2p4d3 ; https://tinyurl.com/5233y877.

POOLA. Mais võttis Seim 230 poolthäälega vastu lähima isiku staatuse seaduse eelnõu, mis oleks loonud vallalistele paaridele, sh samasoolistele paaridele, uue õigusliku staatuse ja andnud neile rea seni abielupaaridele kuulunud õigusi, nagu ligipääs partneri meditsiiniandmetele, pärimisõigused ja võimalus esitada ühine tuludeklaratsioon. Vastuhääli anti 198. Samal ajal võeti vastu ka u 200 muutmissätet sisaldav rakendusseadus. Senat kiitis seaduseelnõu heaks juunis (poolt oli 54 senaatorit, vastuhääli anti 29). Seadust toetas peaminister Donald Tuski juhitud valitsuskoalitsioon, selle vastu hääletas konservatiivne opositsioon. President Karol Nawrocki vetostas seadused juulis, leides, et need on vastuolus põhiseaduse sättega, mille järgi abielu on mehe ja naise liit. Septembris proovis parlament presidendi vetot tühistada, kuid vajalikust kolmeviiendikulisest häälteenamusest jäi 27 häält puudu. Juunis purustas seadusandjatelt hüüdnime Vetomees pälvinud Nawrocki riigi presidentide vetode rekordi (13 kuu jooksul 45 vetot) ning augustis kritiseeris valitsus teravalt kulu, mille presidendi korduvad vetod on riigi rahandusele tekitanud.

Polskie Radio, 29.05.2026, „Poland passes law giving unmarried couples new legal rights, president signals veto". – https://tinyurl.com/56fdcadw.

Gov.pl, 25.06.2026, „Ustawa o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu z poparciem Senatu". – https://tinyurl.com/2nvj4rt2.

AFP-BNS, 17.07.2026, „Poola president vetostas kooseluseaduse eelnõu"; 28.08.2026, „Poola valitsus taunib presidendi järjepidevate vetode kulu";

TVP, 17.09.2026, „Polish parliament fails to override presidential veto of civil partnership law". – https://tinyurl.com/467nmsar.

PORTUGAL. Juunis lükkas parlament tagasi peaminister Luís Montenegro paremtsentristliku vähemusvalitsuse tööreformi eelnõu, mis oleks lihtsustanud töötajate vallandamist ja kehtestanud paindlikuma tööaja. Valitsus põhjendas reformi vajadust sooviga suurendada riigi majanduse konkurentsivõimet ja tootlikkust, kuid opositsioon ning ametiühingud leidsid, et muudatused kallutavad tööõiguse tasakaalu tööandjate kasuks. Reformi vastu ühendasid jõud paremäärmuslik Chega ja vasaktsentristlik Sotsialistlik

Partei. Reformi poolt hääletasid ainult valitsuskoalitsiooni 91 ja Liberaalse Initsiatiivi üheksa saadikut. Suur osa saalist ja rõdudel viibinud külalised reageerisid hääletustulemusele pika valju aplausiga, mis istungit juhtinud José Pedro Aguiar-Branco sõnul polnud sobiv, sest rõdudel viibijad ei tohi istungit segada. Hääletusele eelnesid kuudepikkused meeleavaldused ja kaks üldstreiki. Enne hääletust pidas Montenegro veel viimase hetkeni läbirääkimisi Chegaga, kes sooviks pensioniiga langetada praeguselt 66 aastalt ja 9 kuult 65 eluaastale, kuid kokkulepet ei saavutatud. Pärast kaotust teatas peaminister, et valitsus ei loobu tööseaduste muutmisest ning proovib reformi tulevikus uuesti parlamenti tuua.

BBC News, 08.11.2025, „Thousands take to Lisbon streets over proposed labour laws". – https://tinyurl.com/e9um9exd.

AFP-BNS, 17.04.2026, „Tuhanded protestisid Portugalis kavandatavate tööreformide vastu"; 03.06.2026, „Portugali tabas tööreformide vastane üldstreik";

The Portugal News, 19.06.2026, „Portugal new labour law rejected". – https://tinyurl.com/muuvnk2s.

Reuters, 19.06.2026, „Portugal's parliament rejects labour reform in blow to minority government". – https://tinyurl.com/mstvptns.

PRANTSUSMAA. Juunis võttis parlament vastu pikka aega menetluses olnud seaduse, mille eesmärk on vähendada tekstiilitööstuse keskkonnamõju. Seadus sätestas meetmeid ülikiirmoe tekitatud reostuse vähendamiseks: ülikiirmoe definitsioon, tarbijate teadlikkuse tõstmine, trahv-ökomaks, igasuguse reklaami keelustamine. Veebimüüjad peavad oma lehel märkima riiete või jalanõude tootmise koha. Seaduse vajalikkuse põhjendusena toodi lisaks kiirmoe keskkonnakahjule ka selle sotsiaalsed ja majanduslikud tagajärjed (nt Prantsuse rõivasektoris on kadunud või kadumas mitu tuhat töökohta). Seaduses sätestatud ülikiirmood tähistab nende tööstus- ja kaubandusettevõtete toodangut, kes toovad turule suures koguses uusi rõivaid, jalatseid või kodutekstiili ning pakuvad vähe stiimuleid nende parandamiseks. Ülikiirmoe kaubamärkidele, eriti Euroopavälistes veebiturgudes müüdavatele toodetele, on ette nähtud rahatrahvid (alates 01.09.2026 kehtivad trahvid määrati kindlaks 24.08.2026 määrusega: 2026. a vahemikus 50 senti toote kohta (nt aluspesu või sokid) kuni 12 eurot mantli või jaki puhul). Trahvid ei tohi ületada 50% toote maksueelsest jaehinnast, aga peaksid järk-järgult suurenema, ulatudes 2030. aastaks 2–19,5 euroni toote kohta. Hiina Kaubandusministeeriumi pressiesindaja ähvardas Prantsusmaad kaubanduslike vastumeetmetega, kui suuresti Hiina ettevõtteid (nagu Temu ja Shein) puudutavaid trahve ei tühistata.

Vie publique, 01.09.2026, „Loi du 8 juillet 2026 visant à réduire l'impact environnemental de l'industrie textile". – https://tinyurl.com/2zjm7h4x.

Le Monde, 03.09.2026, „La Chine menace la France de contre-mesures si celle-ci n'annule pas son malus sur l'ultrafast-fashion". – https://tinyurl.com/47k4crex.

Juulis võttis Rahvusassamblee vastu üle aasta menetluses olnud seaduse, mis sätestab täiskasvanud patsientide õiguse saada suremiseks meditsiinilist abi. Abistatud enesetappu võivad teatud tingimustel taotleda Prantsusmaa kodanikud või alalised elanikud, kes põevad kannatusi põhjustavat ja parandamatut kaugelearenenud surmavat haigust ning on elu lõpetamist soovinud. Pelgalt psühholoogilised kannatused ei anna õigust protseduuri taotleda. Tervishoiutöötajad võivad lähtuda oma tõekspidamistest ja keelduda protseduuri läbiviimisest. Patsient peaks arsti kaasabil ise surmava ravimi manustama, kuid juhul kui ta pole selleks füüsiliselt suuteline, võib abistada ka meditsiinitöötaja. Mais sai Senati lõpliku heakskiidu ka eelnevat seadust täiendav seadus, mille eesmärk on tagada kõigile võrdne juurdepääs hooldusele ja palliatiivravile, pakkudes haigele ja tema lähedastele igakülgset ja kodulähedast hooldust vastavalt tema tervislikule seisundile, et säilitada tema väärikus, autonoomia, elukvaliteet ja heaolu.

Vie publique, 27.05.2026, „Loi du 26 mai 2026 visant à garantir l'égal accès de tous à l'accompagnement et aux soins palliatifs"; 19.08.2026, „Loi du 18 août 2026 relative au droit à l'aide à mourir". – https://tinyurl.com/3u4k2c-km; https://tinyurl.com/243t54ks.

Juulis võttis parlament vastu seaduse, mille eesmärk on kaitsta alaealisi sotsiaalvõrgustike kasutamisega kaasnevate ohtude eest. Kavas oli keelata esimese Euroopa riigina alla 15-aastastele juurdepääs sotsiaalmeediale. Senat kiitis seaduseelnõu heaks 243 poolthäälega (vastuhääli anti kaks), Rahvusassamblees toetas selle vastuvõtmist 279 liiget, vastu oli 81. Konstitutsiooninõukogu otsustas aga augustis, et seaduse esimene artikkel ei ole kohane, vajalik ega proportsionaalne sekkumine kuni 15-aastaste väljendus- ja suhtlusvabadusse. Seaduseks sai nt koolide kohustus edaspidi paremini teavitada õpilasi ja nende vanemaid sotsiaalvõrgustike kontrollimatu kasutamise ohtudest; samuti laiendati mobiiltelefonide kasutamise keeldu keskkoolidele samadel tingimustel nagu teistes haridusasutustes (alla 15-aastastel õpilastel on mobiiltelefonide kasutamine koolis juba keelatud). Septembriks töötas valitsus välja uue eelnõu alaealiste sotsiaalmeedia kasutuse piiramiseks.

AFP-BNS, 21.07.2026, „Prantsusmaa keelab alla 15-aastastele juurdepääsu sotsiaalmeediale"; 14.08.2026, „Prantsusmaa põhiseadusnõukogu tühistas noorte sotsiaalmeediakeelu";

Le Monde du Droit, 17.08.2026, „Protéger les mineurs des risques auxquels les expose l'utilisation des réseaux sociaux : censure du Conseil constitutionnel". – https://tinyurl.com/32rnexh9.

Vie publique, 25.08.2026, „Loi du 24 août 2026 visant à protéger les mineurs des risques auxquels les expose l'utilisation des réseaux sociaux". – https://tinyurl.com/bd4mk6db.

ERR Uudised, 14.09.2026, „Prantsusmaa esitas uue eelnõu sotsiaalmeedia keelustamiseks lastele". – https://tinyurl.com/bdeb7tn8.

ROOTSI. Juunis võttis Riksdag vastu välismaalaste seaduse muutmise seaduse, mis mh lubab ametivõimudel keelduda riiki lubamast välismaalasi või tühistada sisserändajate elamisload halva käitumise korral. See on osa valitsuse laiemast katsest sisserändereegleid karmistada. Seadus ei täpsusta konkreetselt, millist tüüpi käitumist peetakse vastuvõetamatuks, kuid valitsus on maininud maksmata võlgu, maksude tasumata jätmist, kuritegevust ja seotust äärmusorganisatsioonidega. Opositsioon ja inimõigusrühmad on seadust kritiseerinud meelevaldsena, kuna otsuseid hakatakse langetama käitumise põhjal, mida ei peeta otseselt kriminaalseks.

BNS, 16.06.2026, „Rootsi võttis vastu migrante puudutava käitumisseaduse";

Svensk författningssamling, 24.06.2026, „Lag om ändring i utlänningslagen". – https://tinyurl.com/uj68zr97.

Augustis võttis Riksdag vastu karistusseadustiku muudatuse, millega langetati kriminaalvastutuse iga 14. eluaastale. Valitsus soovis algselt langetada selle 13. eluaastale, kuid võttis ettepaneku juunis tagasi, sest ei saanud sellele piisavat toetust. Rootsis on juba üle kümne aasta toimunud jõukude arveteklaarimised eelkõige uimastituru kontrollimise nimel ning üha enam värvatakse alla 15-aastaseid pommiplahvatusi ja tulistamisi toime panema, kuna tabamise korral ei oota neid vanglakaristus. 2022. aastal ametisse asudes kuulutas konservatiivne vähemusvalitsus võitluse kuritegevusega oma poliitika keskseks eesmärgiks. Seadusega sätestati, et ei tohi määrata karistust teo eest, mille isik on toime pannud enne 15. eluaastat, v.a kuriteo eest, mille pani toime vähemalt 14-aastane isik, juhul kui: 1) teo eest ette nähtud karistus on vähemalt nelja-aastane vangistus või 2) tegu seisneb punktis 1) nimetatud teo toimepanemise katses, ettevalmistuses või selleks vandenõu pidamises. Kui isik on pannud kuriteo toime enne 18. eluaastat, tuleb karistuse määramisel mõistlikus ulatuses arvesse võtta tema noorust, kohus võib määrata leebema karistuse ning raskemat karistust kui 18 aastat vangistust ei tohi määrata. Kaotati seni kehtinud säte, mille puhul ka noorte täiskasvanute karistusi võis vähendada.

AFP-BNS, 11.06.2026, „Rootsi võttis tagasi eelnõu, mis võimaldaks 13-aastaseid vangi saata"; 13.08.2026, „Rootsi parlament langetas kriminaalvastutuse iga";

Regeringskansliet, 02.07.2026, „Skärpta regler för unga lagöverträdare". – https://tinyurl.com/49vh4bnw.

Svensk författningssamling, 14.08.2026, „Lag om ändring i brottsbalken". – https://tinyurl.com/yp8ud9em.

Mais teatas valitsus, et asutab uue, välisohtudele suunatud luureagentuuri, mis on osa laiematest, Venemaa Ukraina-vastasest sõjast tingitud ümberkorraldustest. Augustis võttis Riksdag vajalikud seadusemuudatused vastu. Parlament sätestas mh loodava agentuuri õigused isikuandmete töötlemisel. Välisministeeriumi alluvuses tegutsema hakkava luureagentuuri nimeks saab Rootsi Välisluureteenistus (UND) ja see alustab tegevust 2027. aasta jaanuaris. Rootsil on juba Kaitseministeeriumile alluv Sõjaväeluure- ja Julgeolekuteenistus (MUST), mis vastutab välisohtude eest, ning Julgeolekuteenistus (Säpo), mis keskendub siseohtudele. Uus amet võtab üle osa MUST-i kohustustest. Sõjavägi on uue luureagentuuri loomist valdkonna killustamise tõttu kritiseerinud. Parlamendiopositsioon polnud küll agentuuri loomise vastu, kuid oli kriitiline muudatuste läbiviimise kiiruse ja ülesannete dubleerimise suhtes. Idee luua uus luureasutus kasvas välja 2025. a valitsuskomisjoni aruandest, kus põhjendati selle loomise vajadust mh tõigaga, et MUST ei osanud 2022. aastal ette näha Venemaa Ukraina-vastast rünnakut.

AFP-BNS 05.05.2026, „Rootsi teatas välisohtudele suunatud uue luureagentuuri loomisest";

Sveriges Riksdag, „Sveriges utrikes underrättelsetjänst"; 13.08.2026, „The Riksdag votes in favour of regulatory framework for Sweden's foreign intelligence agency". – https://tinyurl.com/4uxnhbaw ; https://tinyurl.com/4wuswtmc.

Baltic Sentinel, 19.08.2026, „Sweden takes Estonia as a model for establishing a new foreign intelligence agency". – https://tinyurl.com/mwj7jvaa.

Svensk författningssamling, 25.08.2026, „Lag om behandling av personuppgifter vid Sveriges utrikes underrättelsetjänst". – https://tinyurl.com/4cp4r6ew.

Scandinavian Military Studies. Matz, Johan, 16.09.2026, „Representing the Need for Intelligence Reform: The Intelligence Inquiry and Sweden's New Foreign Intelligence Agency". – https://tinyurl.com/5ytznpcy.

Septembris toimunud valimised võitis vasakpoolne opositsioon, Magdalena Anderssoni sotsiaaldemokraatide juhitaval neljal vasakpoolsel parteil (sh Vasakpartei, Roheliste Partei ja Keskpartei) on nüüd Riksdagis kolmekohaline enamus ametist lahkuva peaministri Ulf Kristerssoni parempoolse liidu ees. Sotsiaaldemokraadid said 349-kohalises Riksdagis 99 mandaati (enne 107), Moderaadid 70 (enne 68), Rootsi Demokraadid 62 (enne 73), Vasakpartei 30 (enne 24), Keskpartei 25 (enne 24), Kristlikud Demokraadid 22 (enne 19), Roheliste Partei 22 (enne 18) ning Liberaalne Partei 19 (enne 16). Naiste osakaal on 46,4%. Valimisaktiivsus oli 84,9%. Valimiskampaanias oli kesksel kohal mure tervishoiu ja heaoluühiskonna tuleviku pärast. Vasakpoolsed lubasid tõsta pankade ja suure sissetulekuga inimeste makse, et investeerida tervishoidu ja haridusse ning aidata kasvava majandusliku ebavõrdsuse taustal toimetulekuraskustes leibkondi nende kasvavate kuludega. Parempoolsed parteid lubasid jätkata karmi joont kuritegevuse ja sisserände ohjeldamisel, millele on eelnenud aastatepikkused organiseeritud kuritegevusega seotud tulistamised ja pommiplahvatused. Pärast valimisi hakati uurima väidetavat valimispettust, kahtlustuse kohaselt jagati Dalarna maakonnas Borlänges hääletussedeleid, kuhu oli Vasakpartei kandidaat Mohamed Abdukardir Ali nimi juba eelnevalt peale kirjutatud.

AFP-BNS, 08.09.2026, „Rootsit ootavad pühapäeval ees tasavägised üldvalimised"; 17.09.2026, „Rootsi valimisvõitja Andersson lubab viia riigi uuele kursile";

Sveriges Riksdag, 13.09.2026, „Elections to the Riksdag"; 19.09.2026, „The new Riksdag after the elections". – https://tinyurl.com/eka7r4wp; https://tinyurl.com/bp82w544.

ERR Uudised, 18.09.2026, „Rootsi sotsiaaldemokraatide liider sai ülesande moodustada valitsus". – https://tinyurl.com/4wnn9a3a.

Inter-Parliamentary Union, „Sweden". – https://tinyurl.com/y2bhyuv4.

STT-BNS, 23.09.2026, „Rootsi valimispettuse uurimisel veel kahtlusaluseid pole".

SAKSAMAA. Juunis andis Bundesrat lõpliku heakskiidu valitsuse algatatud eelnõule, millega langetati lennundusmaks 2024. aasta maikuu eelsele tasemele. Valitsus realiseeris sellega koalitsioonilepingu olulise punkti. Meetme eesmärk on parandada Saksamaa konkurentsivõimet. Riigi lennundus, millega on seotud u 1,5 miljonit töökohta, on aastaid pidanud tegutsema kõrgete lõivude, maksude ja tegevuskuludega arvestades ning mõned rahvusvahelised lennufirmad on ähvardanud suurte kulude tõttu Saksamaa lende vähendada. Valitsus pakkus välja maksu vähendamist lühi-, kesk- ja pikamaalendudel vahemikus 2,50–11,40 eurot reisija kohta: lühimaalendudel 15,53 eurolt 13,03 eurole, keskmaalendudel 39,34 eurolt 33,01 eurole ning kauglendude puhul 70,83 eurolt 59,43 eurole. Kas maksuvähendus ka piletihinnas kajastub, selle otsustavad siiski lennundusettevõtted. Parlamendis polnud fraktsioonid maksuvähenduse suhtes üksmeelel: rohelised tegid ettepaneku loobuda maksu vähendamisest ning kasutada maksustamist vahendina, mis toob selgemalt esile lennuliikluse keskkonna- ja kliimakulud; AfD oleks soovinud lennundusmaksu 2026. aasta lõpuks üldse nulli viia.

Deutscher Bundestag, „Bundestag beschließt Senkung der Luftverkehrsteuer". – https://tinyurl.com/wt8mjmr9.

Bundesgesetzblatt, 24.06.2026, „Zweites Gesetz zur Änderung des Luftverkehrsteuergesetzes". – https://tinyurl.com/2et8y6tu.

Bundesregierung, 01.07.2026, „Luftverkehrsteuer ab 1. Juli gesenkt". – https://tinyurl.com/2hfcv2e2.

Juulis astus fraktsioonijuhi kohalt tagasi Bundestagi liige Jens Spahn, valitsuskoalitsiooni suurima fraktsiooni CDU/CSU fraktsiooni juht, kui tuli avalikuks, et tema ja tema mees said USA-s surrogaatema abil lapse. Surrogaatemadus on Saksamaal keelatud ning Kristlikud Demokraadid on selle keelu säilitamist korduvalt toetanud. Kriitikud, sh paljud CDU liikmed, süüdistasid Spahni silmakirjalikkuses, sest Spahn on varem ka ise väljendanud kriitilist suhtumist nn rendiemakatesse.

The Guardian, 18.07.2026, „Germany's CDU parliamentary leader resigns after using surrogacy to become parent". – https://tinyurl.com/44zvnxd2.

Juulis sai Bundesrati lõpliku heakskiidu Saksamaa taristu tuleviku seadus, mille eesmärk on vähendada bürokraatiat ja kiirendada teede, sildade, raudteede, sadamate ja veeteede ehitamise ning renoveerimise planeerimis- ja loamenetlusi. Olulisi transpordirajatiste projekte loetakse tulevikus prioriteetseteks. Näiteks pole enam keskkonnamõju hindamist vaja vana silla asendamisel uuega. Valdavalt on edaspidi kogu asjaajamine digitaalne. Rohelised avaldasid kartust, et seadus võimaldab keskkonda kahjustavaid projekte senisest lihtsamini läbi suruda. AfD esindajad leidsid samuti, et see laseb kohalike elanike vastuseisu eirata. Saksamaa kavatseb investeerida aastani 2029 ligikaudu 169 miljardit eurot transporditaristusse, et remontida lagunenud teid, sildu, raudteid ja veeteid. Enamik sätteid jõustus 29.07.2026.

Tagesschau, 26.06.2026, „Mehr Tempo bei Verkehrsprojekten". – https://tinyurl.com/2drdtwt8.

Bundesregierung, 29.07.2026, „Infrastruktur-Zukunftsgesetz beschleunigt Bau neuer Schienen, Straßen und Brücken". – https://tinyurl.com/2ma5af2n.

Bundesgesetzblatt, 28.07.2026, „Infrastruktur-Zukunftsgesetz". – https://tinyurl.com/3ev8mzf5.

SENEGAL. Viimase poole aasta jooksul on teravnenud presidendi, valitsuse ja parlamendi vahelised suhted. President Bassirou Diomaye Faye tagandas mais valitsusjuhi kohalt oma endise liitlase Ousmane Sonko, kes naasis parlamenti ja valiti kohe selle spiikriks. Ainsa kandidaadina üles seatud Sonko sai 165-kohalises Rahvusassamblees 132 häält, vastuhääli ei antud ja üks saadik jäi erapooletuks, opositsioon boikottis istungit. Rahvusassamblee, kus Sonko juhitud Pastefi parteil on 130 kohta, võttis juunis vastu põhiseaduse muutmise eelnõu, milles sätestati Rahvusassamblee

ja peaministri volituste tugevdamine ja presidendi võimu piiramine. Presidendilt oleks võetud õigus juhtida parteid või valimisliitu. Samuti oli kavas luua seitsmekohalise Konstitutsiooninõukogu asemele üheksakohaline Konstitutsioonikohus. Eelnõu võeti vastu pingelises õhkkonnas, mida iseloomustasid teravad sõnavahetused. Opositsioonisaadiku, kes tegi ettepaneku hääletus edasi lükata ja keeldus pärast selle tagasilükkamist kõnepuldist lahkumast, eemaldasid sandarmid lõpuks sunniviisiliselt saalist. Pärast intsidenti lahkusid kõik opositsioonisaadikud peale ühe protesti märgiks saalist. Hiljem kogunes Rahvusassamblee ette umbes 50 meeleavaldajat, kes üritasid hoonesse tungida ning loopisid politseinike pihta kive, julgeolekujõud tõrjusid nad pisargaasiga tagasi. Juulis otsustas Konstitutsiooninõukogu, et eelnõu on põhiseadusevastane.

AFP-BNS 26.05.2026, „Senegali tagandatud peaminister valiti Rahvusassamblee spiikriks"; 29.06.2026, „Senegali rahvasaadikud toetasid parlamendi võimu suurendavat reformi";

BBC News, 30.06.2026, „Senegalese MPs move to clip presidential powers as tensions mount". – https://tinyurl.com/ajk7dptx.

AfricaNews, 10.07.2026, „Senegal's Constitutional Court strikes down bill limiting presidential powers". – https://tinyurl.com/3p9y3aja.

SOOME. Juunis toetas Eduskunta tuumarelvade täieliku keelu tühistamist, et viia riik pärast 2023. aastal toimunud NATO-ga ühinemist kooskõlla alliansi heidutuspoliitikaga. Tuumarelvaseadusega tühistatakse 1980. aastatest pärinev keeld ning lubatakse tuumarelvade sissetoomist, transportimist, tarnimist või valdamist Soomes, kui riigi sõjaline kaitse seda nõuab. Kaasuvalt muudeti veel mitut seadust, nt karistusseadustikku. Parlamendidebatis toodi nii poolt- kui ka vastuargumente, lõpphääletusel toetasid valitsuse ettepanekut 125 parlamendiliiget, 61 hääletas vastu. Märtsis tutvustas Prantsusmaa president Emmanuel Macron programmi, mille raames Prantsusmaa kasutaks oma tuumarelvavarusid maailmajao julgeoleku tugevdamiseks.

AFP-BNS, 17.06.2026, „Soome parlament toetab tuumarelvade keelu tühistamist";

Eduskunta, 29.04.2026, „Pöytäkirja PTK 44/2026 vp"; „Eduskunta keskusteli ydinaseista"; 17.06.2026, „Äänestystulokset"; 10.09.2026, „Hallituksen esitys eduskunnalle ydinenergialaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi". – https://tinyurl.com/55b8x4uy; https://tinyurl.com/h6yu82e7; https://tinyurl.com/5n7s7uak ; https://tinyurl.com/mr9t4dwx;

Finlex, 07.09.2026, „Ydinenergialaki". – https://tinyurl.com/3eayz29e.

Juunis võttis Eduskunta vastu alkoholi müügipiiranguid leevendava seaduse, selle poolt oli 98 ja vastu 77 saadikut, koalitsiooni kuuluvad kristlikud demokraadid hääletasid vastu ning osa opositsioonist oli poolt. Edaspidi võivad Alko kauplused olla avatud iga päev kella 21-ni (seni 19-ni ja pühapäeviti olid nad kinni). Alkoholi kojuvedu saavad edaspidi pakkuda nii Alko kui ka toidupoed ja restoranid, kuid viimastele kehtib endiselt õigus müüa vaid lahjat alkoholi (kääritatud joogid alla 8%, teised alla 5,5%). Kliendid saavad nüüd tellida ka teistest Euroopa Majanduspiirkonna riikides asuvatest veebipoodidest, kuigi Alko jääb endiselt ainsaks füüsiliseks kaupluseks, mis müüb kanget alkoholi. Seadusevastaste sõnul soodustab rangete alkoholiseaduste leevendamine joomist ja ohustab rahvatervist, kaheldi ka kullerite poolt teostatavas vanusekontrollis. Eduskunta lisaski nõude, et valitsus jälgiks muudatuste mõju ning esitaks kahe aasta jooksul seaduse jõustumisest parlamendile aruande selle sotsiaal-majandusliku, heaolupoliitilise ja riigi rahandust puudutava mõju kohta.

Eduskunta, 23.06.2026, „Eduskunta hyväksyi alkoholilain muutoksen äänin 98-77"; 11.09.2026, „Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta". – https://tinyurl.com/4j2n79uy; https://tinyurl.com/5bvrjhuu.

MTV Uutiset, 23.06.2026, „Eduskunta nuiji läpi uuden alkoholilain: Juomien wolttaaminen lailliseksi". – https://tinyurl.com/3dkkrjnb.

Valtioneuvosto, 25.06.2026, „Uudistettu alkoholilaki mahdollistaa alkoholijuomien toimitukset asiakkaille ja sallii väkevien verkkomainonnan". – https://tinyurl.com/r7jysk9p.

Winepress, 03.07.2026, „Finland's 2026 Alcohol Act Reform – A Plain-English Guide". – https://tinyurl.com/2sb9zzur.

Juunis võttis Eduskunta vastu elu- ja äriruumide üürilepingu seaduste muudatused. Üürileandja saab edaspidi üürilepingu lõpetada senisest lühema etteteatamisega. Kui üürisuhe on kestnud üle kahe aasta, on etteteatamistähtaeg neli, muidu kolm kuud. Varasemate üürilepingute puhul kehtivad üürileandjale endiselt etteteatamise aeg kuus kuud (kui üürisuhe on kestnud vähemalt aasta) ja muudel juhtudel kolm kuud. Üürnik võib endiselt tähtajatu üürilepingu üles öelda kuu varem. Samuti laiendati üürileandja õigust lepingut erakorraliselt üles öelda, võimaldades seda teha lisaks elamispinna halvasti hoidmisele ka muudel äärmiselt kaalukatel põhjustel: nt juhul, kui üürnik paneb korteri, elamu või kinnistu vahetus läheduses toime raske vägivallateo, rikkudes sellega naabrite rahu ja turvatunnet. Reeglina tuleb üürnikule enne üürilepingu erakorralist ülesütlemist teha kirjalik hoiatus. Edaspidi on suitsetamine korteris, rõdul jm maja sise- või välispiirides lubatud vaid juhul, kui üürileandja annab selleks eraldi loa ning loa andmisel ei esine õiguslikke, regulatiivseid ega ühistu põhikirjast tulenevaid takistusi. See muudatus kehtib nii praegustele kui ka uutele lepingutele. Üürnike huve esindava organisatsiooni sõnul on üürnike seas kõige rohkem kõneainet tekitanud suitsetamise keelamine: suitsetajad on väga nördinud ja naabrid rõõmsad.

Finlex, 18.06.2026, „Laki asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain muuttamisesta"; „Laki liikehuoneiston vuokrauksesta annetun lain muuttamisesta". – https://tinyurl.com/yfmm2j6y; https://tinyurl.com/3xkedd6j.

Eduskunta, 19.08.2026, „Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain ja liikehuoneiston vuokrauksesta annetun lain muuttamisesta". – https://tinyurl.com/ypv2vwe3.

STT-BNS, 27.09.2026, „Soomes jõustub oktoobris oluline üürielamuid puututav seadusemuudatus";

Valtioneuvosto, 29.09.2026, „Huoneenvuokralait muuttuvat lokakuussa". – https://tinyurl.com/3umnmadp.

SUURBRITANNIA. Aprilli lõpul kaotasid päritava õiguse alusel ülemkotta jäänud 76 lordi õiguse Lordide Koja liikmesusele. Selle õiguse tühistas märtsis vastu võetud seadus, millega peaminister Keir Starmeri valitsus viis lõpule reformi, millega tehti algust juba 1999. aastal. Samas tehti poliitiline kompromiss, mille tulemusena anti 26-le tiitli pärinud lordile ülemkoja eluaegse liikme staatus. Tegu oli valitsuse järeleandmisega, mille eesmärk oli lõpetada pikk ja keeruline vastasseis. Vastutasuks nõustusid konservatiivid kiirendama ka mõne eluaegse lordi pensionile jäämist. Reform oli alles esimene samm, kavas on nt lisada liikmete aktiivse osalemise nõue ja võimalik pensioniiga Lordide Koja liikmetele.

Legislation.gov.uk, „House of Lords (Hereditary Peers) Act 2026". – https://tinyurl.com/spzxfd8v.

The Guardian, 30.04.2026, „Starmer restores powers to ousted hereditary peers in Lords shake-up". – https://tinyurl.com/3tuhw9bj.

Gov.uk, 12.05.2026, „Political Peerages May 2026". – https://tinyurl.com/4a79k69n.

UK Parliament, 23.07.2026, „House of Lords reform: Hereditary members at the end of the 2024–26 session"; 31.07.2026, „House of Lords (Hereditary Peers) Act 2026: Passage of the legislation". – https://tinyurl.com/yu9m-3mhw; https://tinyurl.com/56esdwk5.

Juulis said parlamendi lõpliku heakskiidu riikliku julgeoleku seaduse muudatused, millega mh võib määrata kuni 14 aasta pikkuse vanglakaristuse välisriikidest juhitud rünnakute (sh antisemiitlike) eest. Seaduse vajadus tulenes sellest, et viimasel ajal on kasvanud sotsiaalmeedia vahendusel terrorismi, spionaaži ja sabotaaži kuritegude toimepanijate värbamised. Selliste riikide nagu Iraan ja Venemaa agendid kasutasid ära Ühendkuningriigi senistes seadustes esinenud lünki. Seadus loob mh uusi kriminaalkuritegude kategooriaid, nt karistusi inimestele, kes toetavad, abistavad või saavad materiaalset kasu (sh infot) gruppidelt, kes on ametlikult loetletud riiklike ohtudena ja saavad toetust välisriikidest. See põhjustas meediatöötajates hirmu, et selle alusel saab karistada ka ajakirjanduslikku uurimust tegevaid väliskorrespondente, kuid valitsuse esindajate sõnul sellist ohtu pole.

Legislation.gov.uk, „National Security (State Threats) Act 2026“. – https://tinyurl.com/p3xj3zfj.

UK Parliament, „National Security (State Threats) Act 2026“. – https://tinyurl.com/59jrk47m.

The Guardian, 06.05.2026, „Proxies carrying out antisemitic attacks in UK could face 14 years in prison“; 29.06.2026, „UK state threats bill could pull British journalists into terror prosecutions, experts say“. – https://tinyurl.com/4nrvy42v; https://tinyurl.com/37jn2ykm.

Gov.uk, 17.07.2026, „National Security (State Threats) Act 2026: information for organisations“. – https://tinyurl.com/taykjbx6.

Juulis sai parlamendi lõpliku heakskiidu seadus, millega võimaldatakse valitsusel avalikes huvides natsionaliseerida terasetööstuse ettevõtteid, kui seda nõuab nt riigi julgeolek, kriitilise tähtsusega infrastruktuuri rajamine, hooldamine ja käitamine, Ühendkuningriigi või selle mis tahes osa majanduse toetamine jms. Juba eelmisel aastal võeti vastu seadus, mille eesmärk oli päästa sulgemisest riigi viimane kõrgahjudega terasetehas British Steel, mis kuulub Hiina ettevõttele Jingye. 2020. aastal British Steeli omandanud Jingye teatel ei ole kõrgahjude käitamine enam majanduslikult jätkusuutlik. Septembris avaldatud parlamendikomitee raportis heidetakse aga valitsusele ette suutmatust hinnata, kui palju natsionaliseerimine maksma võiks minna, ning terasetootmise kasumlikuks muutmise plaani puudumist.

BBC News, 15.07.2026, „British Steel nationalisation takes step closer“; 18.09.2026, „British Steel plan lacks credibility, MPs say“. – https://tinyurl.com/5w9dykk4; https://tinyurl.com/m9xe4m64.

Legislation.gov.uk, „Steel Industry (Special Measures) Act 2025“; „Steel Industry (Nationalisation) Act 2026“. – https://tinyurl.com/567fa84k; https://tinyurl.com/mt5t2t9r.

UK Parliament, „Steel Industry (Nationalisation) Act 2026“. – https://tinyurl.com/y6azer25.

ZIMBABWE. Juunis võttis parlament vastu põhiseaduse muudatused, millega pikendati nii parlamendi kui ka presidendi ametiaja kestust seniselt viielt aastalt seitsmele. Muudatus annab praegusele 83-aastasele presidendile Emmerson Mnangagwale võimaluse ametisse jääda kuni 2030. aastani. Mnangagwa, keda tema halastamatuse tõttu hüütakse Krokodilliks, tuli võimule 2017. aastal sõjaväelise riigipöördega, mis kukutas 93-aastase ja 37 aastat võimul olnud Robert Mugabe. Seadusemuudatustega kaotati presidendi otsevalimine ning anti see parlamendi pädevusse. 2013. aastal vastu võetud põhiseadus kehtestas presidendile kahe ametiaja piirangu ning kohustuse, et presidendi ametiaja pikendamine tuleb panna referendumile, kuid nüüd referendumit ei korraldatud. Kodanikuühendused ja opositsioon on nimetanud praeguseid põhiseadusemuudatusi demokraatiavastasteks.

BBC News, 19.06.2026, „Zimbabwe MPs pass bill to extend president's time in power“. – https://tinyurl.com/3e4cc8a5.

AFP-BNS, 30.06.2026, „Zimbabwe parlament kiitis heaks presidendi ametiaja pikendamise“; 07.07.2026, „Zimbabwe president allkirjastas põhiseaduse muudatused“.

TAANI. Augustis võttis Folketing vastu seaduse, mis sätestas kompensatsiooni maksmise neile Gröönimaa naistele, kellele paigaldati aastatel 1960–1991 ilma nõusolekuta emakasiseseid rasestumisvastaseid vahendeid. Parlament otsustas, et iga kannatanu saab 300 000 Taani krooni (u 40 000 euro) suuruse valuraha. Seaduse vastuvõtmist toetas 100 parlamendiliiget, vastuhääli anti kümme. Selgitustööd Taani juhitud kampaania kohta tehti 2022. aastast. Spiraale paigaldati isegi 12-aastastele tüdrukutele; osa neist naistest ei saanud pärast enam lapsi. Eksperdid pole jõudnud üksmeelele, kas sundkorras rasestumisvastaste vahendite paigaldamine vastab genotsiidi tunnustele. 2025. aastal vabandas peaminister Mette Frederiksen Gröönimaa naistele tehtud ülekohtu eest. Gröönimaa ja Taani on uurinud ka teisi ajaloo valupunkte, nagu laste lapsendamist nende vanemate nõusolekuta.

DR, 27.08.2026, „Folketinget vedtager godtgørelse til grønlandske kvinder i spiralsag“. – https://tinyurl.com/2m6ry3ke.

Folketinget, 27.08.2026, „L 11 Forslag til lov om godtgørelsesordning for kvinder omfattet af antikonceptionssagen (spiralsagen) i Grønland i perioden 1960–1991“. – https://tinyurl.com/4ec5tr7h.

Retsinformation, „Lov om godtgørelsesordning for

kvinder omfattet af antikonceptionssagen (spiralsagen) i Grønland i perioden 1960–1991“. – https://tinyurl.com/4njnejt3.

STT-BNS, 28.08.2026, „Grööonimaa tõekomisjon asub uurima inuiti naiste kohtlemist“.

TŠIILI. Juulis ning augustis kiitsid Kongressi mõlemad kojad heaks paremäärmuslasest presidendi José Antonio Kasti ettevõtjasõbraliku majandusreformide paketi. Ülesehituse ning majandusliku ja sotsiaalse arengu seaduse eelnõu sisaldas algselt enam kui 40 meedet, mida Kongressi menetluses küll muudeti. Muudatused hõlmavad maksukärpeid, nt ettevõtete maksude järkjärgulist vähendamist ja üle 50 miljoni dollari suuruste investeeringute maksumäära 10-, 15- või 20-aastast külmutamist. Näiteks soovitakse ettevõtte tulumaksu järkjärgulist langetamist 27%-lt 23%-le. Eelnõu heakskiit oli 2026. aasta märtsis presidendiametisse astunud Kasti esimene suur seadusandlik võit. Kast on lubanud kärpida valitsuskulutusi, tasakaalustada eelarvet ja elavdada majandust. Opositsiooni väitel soosivad muudatused jõukaid ning ka rohkem kui pooled riigi elanikest ei poolda ettevõtete maksulangetusi. Seaduse jõustumine venib põhiseaduslikkuse kontrolli tõttu.

AFP-BNS, 16.04.2026, „Tšiili president tahab reformidega murda riigi seniseid majandusnorme“; 22.07.2026, „Tšiili Kongress andis heakskiidu president Kasti majandusreformidele“;

France24, 16.07.2026, „Chile’s Senate OKs business-friendly economic reforms“; „El Senado chileno aprueba la megarreforma económica de Kast y la envía a una última votación“. – https://tinyurl.com/m3ezudww; https://tinyurl.com/2x2899mr.

The National Interest, 11.09.2026, „Chile’s Right in Power – José Antonio Kast’s First Six Months in Office“. – https://tinyurl.com/vk7j7s3b.

AnguitaOsorio, 25.09.2026, „Ley de Reconstrucción: qué contiene y qué decisiones abre para su empresa“. – https://tinyurl.com/54t5m9xf.

Cámara de Diputadas y Diputados de Chile, „Para la reconstrucción nacional y el desarrollo económico y social“. – https://tinyurl.com/7vtnp5m2.

TÜRGI. Augustis võttis parlament pärast 12 tundi kestnud debatti 468 poolthäälega vastu seaduse piiratud amnestia andmiseks Kurdistani Töölispartei (PKK) võitlejatele, mis on esimene seadusandlik samm aastakümneid kestnud konflikti lõpetamiseks. Vastu oli 88 saadikut. Amnestia ei rakendu PKK asutajale ja kauaaegsele liidrile Abdullah Öcalanile, kes on veetnud 27 aastat vanglasaarel üksikvangistuses ja kes eelmisel aastal kutsus PKK võitlejaid relvi maha panema. Seadus võimaldab mh u 3500 PKK võitleja vanglast vabastamist ja tagasipöördumist tsiviilellu, peatades nende vanglakaristused kuni kümneks aastaks. Kui karistuse peatamise perioodil uusi rikkumisi toime ei panda, loetakse karistus kantuks, mis tähendab sisuliselt amnestiat. Amnestia alla ei kuulu aga tahtlikud tapmised jm kuriteod, mille eest on ette nähtud eluaegne vangistus.

AFP-BNS, 05.08.2026, „Türgi parlament avaldas toetust PKK rahueelnõule“;

France24, 10.08.2026, „Turkey MPs back historic law on reintegrating Kurdish PKK militants“. – https://tinyurl.com/msedm45u.

AP, 18.08.2026, „Turkey’s Erdogan signs law offering conditional pardon for thousands of PKK militants“. – https://tinyurl.com/4pvmwe48.

UKRAINA. Septembris võttis Ülemraada vastu kriminaalkoodeksi muutmise seaduse, mis kehtestas eraldi kriminaalvastutuse elektroonilist sidet kasutavate organiseeritud pettusevõrgustike loomise, juhtimise ja nendes osalemise eest, st nn petukõnekeskuste tegevuse eest. Ukrainas asuvad petturid on Euroopa Liidu riikide kodanikelt välja petnud suuri summasid, mõned neist on õnnestunud ka tabada: nt Läti ja Ukraina ametiasutuste ühise uurimise tulemusena avastati ja suleti 2026. aasta mais Harkivis pettustega tegelenud kõnekeskus ja peeti kinni neli kuritegeliku rühmituse juhti, viis isikut tuvastati kahtlustatavatena ning viidi läbi 14 läbiotsimist.

Eurojust, 29.05.2026, „Scam call centre shut down thanks to Eurojust-supported investigation“. – https://tinyurl.com/23w373dk.

Верховна Рада України, 16.09.2026, „Боротьба з “кол-центрами” та фішингом: Верховною Радою прийнято Закон“. – https://tinyurl.com/43m5rrh4.

BNS, 17.09.2026, „Zelenskõi teatas petukõnekeskuste kriminaalvastutuse seadusest“.

UNGARI. Mais valis parlament riigi uueks peaministriks Euroopa-meelse konservatiivi Péter Magyari, kes kuu aega varem võitis valimised, mis lõpetasid Viktor Orbáni 16 aastat väldanud võimuperioodi. Magyar sai 140 poolt- ja 54 vastuhäält, üks saadik jäi erapooletuks. Orbán loobus pärast valimisi parlamendimandaadist (esimest korda pärast riigi demokratiseerimist 1990. aastal).

Parlamendi spiikriks valiti hotellipidaja Ágnes Forsthoffer. Oma esimese otsusena andis uus spiiker korralduse heisata parlamendihoonele tagasi Euroopa Liidu lipp, mis Orbáni valitsusajal sealt eemaldati. Mai lõpul tühistas parlament Rahvusvahelisest Kriminaalkohtust (ICC) lahkumise seaduse 133 poolt- ja 37 vastuhäälega. Magyar oli lubanud tühistada aasta kestnud lahkumisprotsessi enne selle jõustumist 2. juunil. Orbán teatas Ungari lahkumisest eelmisel aastal, mil ta võõrustas sõjakuritegudes süüdistatavat Iisraeli peaministrit Benjamin Netanyahut. Magyar lubas ka vabastada miljardeid eurosid EL-i vahendeid, mille Brüssel on õigusriigi põhimõtetega seotud murede tõttu külmutanud. Euroopa Komisjoni president Ursula von der Leyen teatas, et Ungari võib varsti saada enam kui 16 miljardit eurot, kiites riigi uue juhtkonna esimesi edusamme reformide elluviimisel. Õiges suunas liikuvate muudatustena tõi ta esile riigihangete seaduste muutmise ja otsuse liituda korruptsioonivastase Euroopa Prokuratuuriga. EL-i ametnike sõnul võib Budapest oodata esimest väljamakset enne aasta lõppu, kui kõik sammud õigeaegselt lõpule viiakse. Juunis hääletasid parlamendiliikmed ühehäälselt oma sissetulekute ja hüvitiste kärpimise poolt, sest peaminister püüab vähendada halduskulusid. Seadusandjate igakuine põhipalk väheneb alates järgmisest kuust 40% võrra 3690 euroni enne maksustamist. Mobiiltelefoniarvete hüvitamine kaotatakse täielikult, lisaks kärbitakse büroopinna rendi, eluaseme ja abipersonali palkamise hüvitisi.

Juunis võttis parlament 135 poolt- ja 50 vastuhäälega vastu ka põhiseadusemuudatuse, millega piirati peaministrite ametiaeg maksimaalselt kaheksa aastaga, mis peaks takistama Orbáni naasmist. See oli Magyari peamine kampaanialubadus. Tegu oli 2011. aastal vastu võetud põhiseaduse 16. muutmisega. Juulis kiitis parlament heaks järjekordse põhiseadusemuudatuse, millega tagandati Orbáni liitlasest president Tamás Sulyok. Seda toetas 139 ja vastu oli kuus parlamendiliiget. Muudatused sisaldasid mh 12-aastast ehk kolme ametiaja piirangut seadusandjatele, mis takistab mitmel silmapaistval opositsioonipoliitikul uuesti kandideerida; taastati ka Põhiseaduskohtu õigus eelarveseadusi üle vaadata ja taaskehtestati kohtunike pensionieaks 70. eluaasta.

Septembris nõustus parlament võtma immuniteedi nii peaministrilt kui ka kahelt eelmise valitsuse ministrilt. Kaht Orbáni ministrit süüdistatakse miljonite eurode väärtuses korruptsioonis, Magyarit süüdistatakse eraldi kohtuasjas varguses. Magyari juhtumi puhul väidavad prokurörid, et ta haaras 2024. aastal ööklubis teda filminud mehe käest telefoni ja viskas selle Doonausse.

AFP-BNS, 09.05.2026, „Ungari uus spiiker käskis EL-i lipu parlamendihoonele tagasi heisata"; „Ungari parlament valis peaministriks režiimimuutust lubanud Magyari"; 27.05.2026, „Ungari parlament tühistas riigi lahkumise ICC-st"; 29.05.2026, „EL vabastab tänu Magyari reformidele Ungarile 16 miljardit eurot"; 08.06.2026, „Ungari parlamendiliikmed toetasid oma palkade kärpimise kava"; 15.06.2026, „Ungari piirab peaministrite ametiaega, takistades Orbáni naasmist"; 13.07.2026, „Ungari parlament muutis presidendi tagandamiseks põhiseadust";

Euronews, 28.09.2026, „Hungarian parliament lifts immunity of PM and Orbán-era ministers in separate criminal cases". – https://tinyurl.com/txa8tbfe.

VENEMAA. Septembris toimusid Riigiduuma valimised, mille tulemus ei üllatanud: võimupartei Ühtne Venemaa sai 450-kohalise Riigiduuma uues koosseisus 349 mandaati. Kommunistlik Partei sai 37, Liberaal-Demokraatlik Partei 23, Uued Inimesed 19 ja Õiglane Venemaa 17 mandaati. Lisaks sai partei Rodina ühe mandaadi ja sõltumatud kandidaadid neli.

Eraldi tõi keskvalimiskomisjoni esimees välja, et esimest korda sai Riigiduumasse 46 Ukraina sõjas osalenut ehk üle 10% kogu parlamendi alamkoja koosseisust. Valimisaktiivsus oli 59,8% ja e-hääletamist kasutas üle seitsme miljoni inimese. Liberaalne partei Jabloko, ainus registreeritud poliitiline ühendus, mis julges avalikult sõda kritiseerida, eemaldati valimisnimekirjast augustis Ülemkohtu otsusega. ÜRO kutsus Venemaad üles tühistama Jablokole kehtestatud osalemiskeeldu.

AFP-BNS, 12.08.2026, „ÜRO ärgitab Venemaad tühistama sõjavastase partei valimiskeeldu";

ERR Uudised, 18.09.2026, „Venemaal algasid valimised, mille võitja on juba teada"; 21.09.2026, „Vene keskvalimiskomisjon kuulutas pseudovalimiste ülekaalukaks võitjaks võimupartei". – https://tinyurl.com/39r77xwa; https://tinyurl.com/yac3euzd.

Anadolu Ajansı, 25.09.2026, „Russian election chief says ruling party secured 349 seats in weekend legislative vote". – https://tinyurl.com/bdzwjf6t.

Interfax-BNS, 25.09.2026, „Pamfilova: Ühtne Venemaa saab riigiduumas 349 mandaati".

VENEZUELA. Septembris kiitis Rahvusassamblee heaks mitme miljardi dollari suuruse naftatehingu, mis annab Ameerika Ühendriikidele kontrolli umbes viiendiku Venezuela varude üle. Mõned opositsioonisaadikud jäid hääletusel erapooletuks, väites, et nad peaksid saama enne otsuse tegemist lepingu kirjalike tingimustega tutvuda. USA presidendi Donald Trumpi sõnul on tema administratsioon kindlustanud USA kontrolli enam kui 65 miljardi barreli ulatuses tõestatud Venezuela naftavarude üle ja seda Ameerika maksumaksjale kulusid tekitamata.

AFP-BNS, 02.09.2026, „Venezuela Rahvusassamblee toetas naftatehingut USA-ga";

The Guardian, 26.09.2026, „The truth behind Donald Trump's 'biggest oil deal in world history'". – https://tinyurl.com/4zjbzrft.